

Bányai László kéziratos hagyatéka

a Csíki Székely Múzeumban, a Ráday Gyűjteményben és a Magyar Nemzeti Levéltár
Országos Levéltárában

Az anyagot rendezte és a katalógust összeállította:
Főcze János – Kovács Szabolcs (2019)*

Tartalom

Csíki Székely Múzeum

I. doboz

I. Személyes iratok, kéziratok

- A. Gimnáziumi jegyzetek
- B. Magyarországi tanulmányok jegyzetei. 1926.
- C. Franciaországi tanulmányok jegyzetei. 1927-1930.
- D. Vegyes jegyzetek
- E. Naplók, noteszek, naplószerű jegyzetek, naplótöredékek

II. doboz

- F. Címek, névjegyzékek
- G. Publikációs lista

III. doboz

- H. Képek
- I. Versek, önéletírás, színdarabok

IV. doboz

- J. Önéletírás

V. doboz

- Önéletírás

VI. doboz

- K. Kéziratok, tudományos cikkek

VII. doboz

- Cikkek, tanulmányok III.

VIII. doboz

II. Közéleti tevékenység

- A. Beszédek
- B. Előadások
- C. Interjúk
- D. Beadványok, kérések, nyilatkozatok
- E. Felszólalások belső fórumokon
- F. Politikai szerepvállalás
- G. Közbenjárásra vonatkozó kérések
- H. A MADOSZ-szal kapcsolatos iratok
- I. MNSZ-szel kapcsolatos iratok
- J. Népbíróági közvádloi megbízásával kapcsolatos ügyek
- K. Kimutatások

---

* Ez a munka a Székely önkép építés a 19-20. században NKFI 128848. sz. program keretében készült.

IX. doboz

- L. Egyetemi tanári működése
- M. A Bolyai Egyetemmel kapcsolatos iratok
- L. Tanügyminisztériumi alkalmazotti működése

X. doboz

- O. Jegyzetek hivatalos külföldi látogatásokról
- P. Tudománypolitikai működése, véleményezések, jelentések

XI. doboz

III. Levelezés

- A. Személyes levelezés
- B. Hivatalos levelezés

XII. doboz

IV. Vegyes iratok

- A. Vegyes iratok
- B. Mások kéziratjai
- C. Mások megjelent tanulmányai

XIII. doboz

Mások megjelent tanulmányai

- D. Mások jegyzetei
- E. Felhívások
- F. Kitéltetlen kérdőívek, illetve felhívások Bányai tudományos tevékenységével kapcsolatban.
- G. Történeztudományi kongresszusok anyagai
- H. A Román Szocialista Köztársaság Akadémiája Politikai és Társadalomtudományi osztályával kapcsolatos iratok
- I. Vegyes jegyzetek
- J. Mások beszédei
- K. Történelmi és nemzetiségi témájú jegyzetek

XIV. doboz

- L. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között I.
- M. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között II.

XV. doboz

- N. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között III.
- O. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között IV.
- P. Anyaggyűjtés: jegyzetek I.
- Q. Anyaggyűjtés: Jegyzetek II.
- R. Anyaggyűjtés: jegyzetek III.
- S. Anyaggyűjtés: jegyzetek IV.
- T. Anyaggyűjtés: Jegyzetek V.

XVI. doboz

- U. Anyaggyűjtések

XVII. doboz és a palliumok

V. Sajtó

- A. Vallásos újságok, folyóiratok, kiadványok
- B. Újságok
- D. Lapkivágások, tematikus lapgyűjtések
- E. Plakátok
- F. Külföldi sajtó

II. Ráday Levéltár, C/188.

- I. Bányai László 1940 előtti tevékenységével kapcsolatos iratok (1931-1938)
- II. Bányai László az illegalitás éveiben
- III. Bányai László kolozsvári népbírósággal kapcsolatos iratai

IV. A kolozsvári felsőoktatással kapcsolatos iratok

B. A Bolyai Tudományegyetemmel kapcsolatos iratok

V. Bányai László levelezése

III. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Külügyminisztérium Bányai László iratai 1944-1958

XIX-J-1-1

1. A Romániai Magyar Népi Szövetség működésével kapcsolatos iratok 1944-1948
2. Balogh Edgártól származó iratok 1945-1958
3. A romániai magyar egyházzal, valamint az antiklerikális propagandával kapcsolatos iratok 1949-1957
4. Egyéb, vegyes iratok 1946-1957

I. Csíki Székely Múzeum – Bányai László hagyatéka

I. doboz

I. Személyes iratok, kéziratok

A. Gimnáziumi jegyzetek

B. Magyarországi tanulmányok jegyzetei. 1926.

1. Dr. Domanovszky Sándor: A fölvilágosodás hatása Magyarországra c. kurzusa; Dr. Horváth János: A magyar irodalom fejlődéstörténete. A nemzeti klasszicizmus korszaka; Dr. Zlinszky Aladár: Poétika; Dr. Echardt Sándor: Az újabb francia vígjáték története; Jelentéstan c. kurzus; Dr. Horváth János: A magyar irodalom fejlődéstörténete. Beletéve: más jegyzetek; Más jegyzetek.

C. Franciaországi tanulmányok jegyzetei. 1927-1930.

D. Vegyes jegyzetek

1. Szabadjóművesekről, 1926. Nov. 26. 9 lap, kézírás. magyar.
2. Vallásos jegyzetek. 1929 körül.
3. Algériai úti beszámoló. D.n. Benne: beszámoló Grenobleről és az algériai útra szóló meghívó.
4. Szórványos feljegyzések egy készülő kisregényről. 1931. nov.19 – 1934. máj. 8. 7 lap, kézírásos, magyar.
5. Kézírás jegyzet a Monarchia idejében, valamint Nagy-Románia megalakulásakor gyakorolt nemzetiségpolitika jogforrásairól. 2 lap, kézírás, magyar. D.n.
6. Kézírásos jegyzetek Gyergyóalfaluban tartott előadásokról (?). Márton Á., Sulyok I. neve szerepel. 9 lap, kézírás, magyar. D.n.

E. Naplók, noteszek, naplószerű jegyzetek, naplótöredékek

1. Naplók¹

- a. Naplók, 1924-1930. Három füzet.

---

¹ Nehezen olvasható, kézzel írt, többször áthúzott, inkonzekvens napló- és noteszvezetés.

II. doboz

2. Noteszek

- a. Címetek, elérhetőségeket tartalmazó noteszek (3 db.)
- b. Noteszek a 40-es évek második feléből (4 db.)
- c. Noteszek az 50-es évekből (5 db.)
- d. Noteszek az 60-as évekből (6 db.)
- e. Noteszek az 70-es évekből (12 db.)
- f. Noteszek a 80-as évekből (+ Kérdőjeles dátumozású noteszek).

F. Címetek, névjegyzékek

1. Címetek

- a. Franciaországi címetek.
- b. Nemzetközi történészek címei

2. Névjegyzékek

- a. A Román Akadémia Társadalmi és Politikai Osztálya címzetes és levelező tagjainak a névsora. 1972. július 1.

G. Publikációs lista

- a. Publikációs lista 1933-1958. 13 lap, gépelt, román és magyar. Benne: az erre vonatkozó felkérés másolata az állami irodalmi kiadó részéről. Bukarest. 1957. február 12. 1 lap, gépelt, román.

III. doboz

H. Képek

1. Fényképek a Szovjetunióba tett látogatásról, 1956 áprilisa.²

Fényképek:

1. Látogatás a Szovjetunió Legfelső Szovjetje két elnökénél: Volkovnál, az Unió Szovjetjének elnökénél és Williov Lacinnál, a nemzetiségek szovjetjének elnökénél.
2. Moszkva, Kreml. A Legfelső Szovjet üléstermében, ahol a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa üléseit is tartották.
3. Moszkva, Kreml. A volt cári palota XVII. századi terme.
4. Moszkva, Kreml. A Szent György lovagok terme.
5. A Kreml. A volt cári palota XIX. század eleji részében.
6. Moszkva, Kreml. Lenin dolgozószobája.
7. Moszkva, Kreml. Lenin lakosztályában Lenin nővérének szobája.
8. Moszkva. A Lomonoszov egyetem rektorátusán.
9. Moszkva. A Lomonoszov egyetem folyosóján.
10. Moszkva. A Lomonoszov egyetem aulájában.
11. Moszkva. A Lomonoszov egyetem romániai diákjai közt.
12. A moszkvai földalatti egyik állomása.

---

² A Szovjetunió Legfelső Szovjetjének meghívására utaztak. 1956 április 6-án, pénteken kezdődik a kirándulás. 2 szovjet repülő egyenest Moszkvába viszi őket. A romániai delegáció tagjai: C. Pârvulescu, Tiță Florea, Petre Lupu, Fl. Dănilache, A. Breitenhoffer, Ion Pas, E. Nicolaev, Ion Țurari, L. Banyai, P. Jurcă, Slate Ionescu, Dominica Mărgineanu, N. Ciocan, R. Lăroni (?), Elena Vilcovici. Megjegyzés: az utazásról tudósító szovjet (orosz nyelvű és ciril betűs!) napilapok az V. Sajtó cím alatt találhatóak meg.

13. A moszkvai földalattiban.
14. A moszkvai földalatti mozgólépcsőjén.
15. Kenyérrel és sóval fogadják a romániai küldöttséget Kalinyin tartomány (ma: Tveri terület) határán.
16. Kalinyin tartomány határán Zavidovo község kollektív gazdasága fogadja a küldöttséget.
17. Gyűlés Kalinyin (ma: Tver) főterén, hóesésben. C. Pírulescu, a RMP politbürojának tagja, a küldöttség vezetője beszédet mond.
18. Gyári gyűlés Kalinyin vasgyárában. Dănălache, a RMP fővárosi bizottságának elő titkára, a küldöttség tagja beszédet mond.
19. Gyűlés a kalinyini textilkombinátban.
20. Látogatás az egyik kalinyini gyár étkezdéjében.
21. Látogatás az egyik kalinyini napközi otthonban.
22. Leningrádban.
23. Leningrád. Szmolni. Lenin egykori kis ebédlőasztala.
24. Leningrád. Szmolni. Lenin kis lakószobájában.
25. A leningrádi hajógyárban.
26. A leningrádi hajógyárban.
27. Leningrád. A Szent József katedrális.
28. Leningrád. A téli palota.
29. Leningrád. A téli palota előtt.
30. Leningrád. Az Ermitázs múzeum folyosóján.
31. Leningrád. Az Ermitázs múzeum malachit terme.
32. Leningrád. Az Ermitázs lépcsőháza.
33. A leningrádi földalatti egyik állomása, kristály-oszlopokkal.
34. Razlivban, Leningrád mellett, Lenin rejtékhelyének rekonstrukciójánál.
35. Sztálingrádban, a hősök sírjánál.
36. Sztálingrád építészeti hivatalában bemutatják a város térképét.
37. Sztálingrád. A hős Pavlov által védett ház előtt.
38. Sztálingrád. Lejárat a Volga-parthoz.
39. Sztálingrád. Épülő vízierőmű a Volgán.
40. Fogadtatás a kijevei repülőtéren.
41. Filatov professzornál Ogyesszában.
42. A szaratovi (Szaratov: volgai kikötőváros, északra Volgográdtól) tartományi szovjetnél.
43. Szaratov. Búcsúzás a Csernyisevszki-múzeum igazgatójától, Csernyisevszki unokájától.
44. A szaratovi golyóscsapágy-üzemben.
45. Szaratov. A golyóscsapágy-üzemben.
46. Gyári gyűlés Szaratovban.
47. A Szaratov melletti petróleumfinomító.
48. A szaratovi Csernyisevszki egyetem rektoránál.
49. Ufa. A baskíriai Legfelső Szovjet Prezidiumának elnökénél.
50. Baskíria. A csernyikovszki petróleumfinomító telep egyik klubjának gyűlésén.
51. A küldöttég tagjait Ufában baskír nemzeti öltözettel ajándékozzák meg.
52. A baskíriai petróleummezők közelében.
53. A baskíriai petróleummezőknél.
54. Az egyik étkezde paradicsomtermelő melegháza a baskíriai petróleummezőknél.

55. Az ufai pionírok vörös nyakkendőt kötnek a küldöttség tagjai nyakába.
56. Az ufai pionírok ajándéka a romániai pioníroknak.
57. A küldöttség ajándékot nyújt át a baskíriai Legfelső Szovjetnek.
58. A kollektív gazdaság istállója Kisinyó mellett.
59. A kollektív gazdaság tyúkfarmja Kisinyó mellett.
60. A Moszkva melletti atomerőműnél.
61. Vorosilov fogadja a küldöttséget.
62. Moszkva a küldöttség Vorosilovnál.
63. Vorosilov búcsúzik a küldöttségtől.
64. Moszkva. Búcsúzás a repülőtéren. Pîrvulescu beszédetmond.
65. Cím nélkül. (Bányai beszédet mond.)
66. Cím nélkül. (Gyárlátogatás?)
67. Cím nélkül.(Sztálingrád)
68. Cím nélkül.
69. Cím nélkül.
70. Cím nélkül.
71. Cím nélkül.
72. Cím nélkül. (Kórházlátogatás.)
73. Cím nélkül.
74. Cím nélkül.
75. Cím nélkül.
76. Cím nélkül.
77. Cím nélkül.
78. Cím nélkül.
79. Cím nélkül.
80. Cím nélkül. (Moszkva, Kreml. Lenin lakosztályában Lenin nővérének szobája. Pîrvulescu emléksorokat ír.)
81. Cím nélkül.
82. Cím nélkül.
83. Cím nélkül.
84. Cím nélkül.
85. Cím nélkül.
86. Cím nélkül.
87. Cím nélkül.
88. Cím nélkül.
89. Cím nélkül. (Baskíriában.)
90. Cím nélkül.
91. Cím nélkül.
92. Cím nélkül.
93. Cím nélkül.
94. Cím nélkül.
95. Cím nélkül. (Egy varroda meglátogatása. Két kép.)
96. Cím nélkül.

2. A román Nagy Nemzetgyűlés delegációja finnországi látogatásának képei (1968).

I. Versek, önéletírás, színdarabok

1. Versek

- a) Korai versek.
- b) 1924-ből és 1925-ből: Három bányaló; Bús úti dal; Fáradt levelek; Még semmi, semmi; Késő ajándék 8 lap, kézírással.
- c) 1928-ból, 1929-ből és 1930-ból: Velencei sorok; Titánia; Te így mondd; Chartres; Velence; Fárosz; Itt vagyok; Nem kérdenétek; Intérieur idegenben; Szobor; Avenue des Champs Élisées, Az Avenuen; Garabonciás; Tétlen Robinson; Mind rejtelmesebb; Tenger; Szegény Szamaritánusok; Kacagnak a szívemen; Mint kristálypohárban; Mint naimi ifjú; St. Germain des Prés; Fölébredtél rá; El-Hamel; A kinemmondott szó; Szürke, minden szürke; Tahiti lánya; 39 oldal, gépelt és kézírásos.
- d) Bányai László: De profundis. Két példány. Gépelt és kézírással javított. (1933)
- e) 1944-ből és keltezés nélkül: Dalod ne csendüljön; Készüljetek, Kézen fognálak; Ma ismét láttalak; Kis fiam; E tompa csönd; Szinajai sorok (1957) ; Tenélküled, Szabadság gyermeke; Fialat szovjet katonák; Kárpáti táj. 27 oldal, gépelt és kézírásos.
- f) Bányai László: Légy egy velünk. (1944) Megj.: Ugyanitt még megtalálható egy verstöredék, Chartres II. címmel, Bányai A Harc folyik tovább c. verse, feltehetőleg az ötvenes évek végéről, valamint egy lista Bányai László publikációiról 1931-ig. Kézírásos és gépelt.
- g) Bányai László Tavaszi szél című verseskötetének kézírata. (Két példány)
- h) B.L. különböző folyóiratokban megjelent versei.

2. Színdarab, novella

- a. Szent Imre csókja. Kisjelenet. D.n.
- b. Elindulás. 1931 körül. 7 lap, kézírás, magyar.

IV. doboz

J. Önéletírás

1. Anyaggyűjtés, jegyzetek az önéletrajzhoz
  - a. Jegyzetek, jegyzettöredékek az életrajz első kötetéhez. Két levél Antal Imre történésztől 1975-ből, a Bányai megbízásából végzett kutatásairól. Kozma P. Zaránd vármegyét leíró 1848-as, Kolozsváron kiadott tanulmányából.
  - b. Jegyzetek, cikkivágások a második kötethez.
2. Bányai László: Kitárul a világ.
  - a. A könyvben a gyerekkorára, szülővidékére vonatkozó részeként megjelent szöveg egyik változata. 50 lap, gépelt. D. n.
  - b. Szövegváltozatok, és töredékek a húszas évekre vonatkozó részekről. 95 oldal, gépelt, magyar.
  - c. Az első kötetből kimaradt szövegek. 14 lap, kézírásos, magyar.
  - d. Szövegváltozat.
  - e. Szövegváltozat (Második, végleges).

V. doboz

3. Bányai László: Válaszúton

a. Szövegváltozat a húszas évek végéről (VIII-X. fej.?). Kézírás. Megj: Bányai Kuncz Aladárhoz 1929-ben és 1930-ban írt leveleit kivettem, a Személyes levelekben található. 17 oldal.

b. Bányai önéletírásának egyes fejezetei román nyelven. Vreme de pace [Békeidők], vremuri de război [Háborús idők]; La Kalocsa, pe vremea Comunei [Kalocsán, a kömmün idején] (Korunk Nr. 9/1976); Metamorfoza [Metamorfózis] (A Hét Nr. 36, 3 septembrie 1976) ; În internat la Alba Iulia [Internátusban Gyulafehérváron] (Utunk Nr. 47, 19 noiembrie 1976) ; Din liceu în liceu [Gimnáziumból Gimnáziumba] (A Hét, 14.1.77) ; Amintiri din familie [Családi emlékek]; Cei "12 apostoli" din Ruda [A rudai 12 apostol]; Carte de vederi din Baia de Criș [Körösbányai képeslapok]; Furtună [Vihar] într-un pahar de apă? [Egy pohár víz?]; E război [háború van] (Utunk, 25.6.76) ; Călugări și polițai călări [Szerzetesek és lovasrendőrök] (A Hét, 8.06.76);

c. Szövegváltozatok a tervezett Búcsú a Helikontól (14 lap, kéziratos, magyar) Tenger és sivatag (34 lap, gépelt, magyar) és a Somlyótól Zsögödig (három példány, 34 lap, gépelt és kéziratos, magyar) című fejezetekhez.

d. Bányai László: Válaszúton (Párizstól Szeredáig munkacímmel) kézirat. Két példány.

e. A Válaszúton című könyv néhány fejezetének szövegváltozata.

VI. doboz

K. Kéziratok, tudományos cikkek

1. Különnyomatok, kivonatok Bányai László történelmi tematikájú tanulmányaival:

- a) Communications présentées à la Conférence des Historiens du 4 au 9 mai 1964 de Budapest. Ed. C. Daicoviciu, M. Constantinescu. Benne: M. Constantinescu, L. Bányai, V. Curticăpeanu, C. Göllner, C. Nuțu: La désintégration de la Monarchie Austro-Hongroise. 1900-1918. [Az Osztrák-Magyar Monarchia szétesése. 1900-1918] Ed. de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie, Bucarest, 1965. Különnyomat. francia.
- b) Revue Romumaine d'Histoire, tome XII, Bucarest, 1973/2. Benne: L. Bányai: Destin comuni, traditions fraternelles. [Közös sors, testvéri hagyományok] Ed. Ac. RSR. Különnyomat. francia.
- c) Revista de Istorie.
  - a. Revista de Istorie, Tomul 27, Bucuresti, 1974, Nr. 10, Ed. Ac. RSR. Benne: Ladislau Banyai: Partidul Comunist Român, promotorul creării organizației de masă legale a oamenilor muncii maghiari din România. [Az RKP, a romániai magyar dolgozók tömegszervezetének alapítója] Kivonat, román.
  - b. Revista de Istorie, Tomul 31, Bucuresti, 1978, Nr. 1, Ed. Ac. RSR. Benne: Ladislau Banyai: Aportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la întărirea unității frățești dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare [Nicolae Ceaușescu elvtárs jelentése a román nép és az együttélő nemzetiségek közti egység erősítéséről]. Kivonat, román.
- d) Memoriile Secției de Științe Istorice, Seria IV, Tomul I, Bucuresti, 1975-1976, Ed. Ac. RSR. Benne: Prof. Dr. Doc. Ladislau Banyai: Acordurile de la Băcia și Țebea (1935) [A bácsi és cebei egyezmények]. Különnyomat, román.

- e) Nouvelles Études d'Histoire. Publiées à l'occasion du XIe Congrès des Sciences Historiques, Stockholm, 1960. Ed. Ac. RSR. Bucarest, 1960. Benne : C. Daicoviciu, L. Banyai, V. Cheresteşiu: La Transylvanie pendant la Première Guerre Mondiale et son union avec la Roumanie [Erdély az első világháborútól a Romániával való egyesülésig]. Kivonat, francia.
- f) 90 de ani de la Naşterea lui V. I. Lenin. Studii şi comunicări. [90 éve született V.I. Lenin. Tanulmányok és közlemények] Ed. Ac. RSR. Bucuresti, 1960. Benne: L. Banyai: V. I. Lenin despre patrie şi patriotism [V.I. Lenin a hazáról és hazaszeretetről]. Kivonat, román.
- g) Különlenyomat a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem emlékkönyvéből. Cluj-Kolozsvár, 1956. Állami Tanügyi és Pedagógiai Könyvkiadó. Benne: Bányai László: Tízéves a Bolyai Tudományegyetem.

2. A nemzetiségi kérdéssel kapcsolatos tanulmányok

- a. Nemzetiség és politika. 10 lap, kézirásos.
- b. Rezolvarea problemei naţionale în România. Expresie a politicii marxist-leniniste a P.C.R. [A romániai nemzetiségi kérdés megoldása.] 10 lap, román, gépelt.
- c. Unitatea frăţească a poporului român şi a naţionalităţilor conlocuitoare [A román nép és az együttélő nemzetiségek közötti testvéri egység]. 41 oldal, gépelt, román.
- d. Lupta Partidului Comunist Român în ilegalitate şi problema naţională [A Román Kommunista Párt harca az illegalitás alatt és a nemzetiségi kérdés]. 19 lap, gépelt, román.
- e. Lupta comună a oamenilor muncii români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi împotriva fascismului, pentru apărarea unităţii, independenţei şi integrităţii României [A román, magyar, német és más nemzetiségű dolgozók közös harca az egység, függetlenség és integritás védelmében.]. 6 lap, gépelt, román.
- f. Tradiţiile istorice ale frăţiei poporului român şi a naţionalităţilor conlocuitoare [A román nép és az együttélő nemzetiségek közötti testvériség történelmi hagyományai]. 11 lap, gépelt, román.
- g. A nemzetiségi kérdés a szocializmus kapcsolatáról írt jegyzetek (Cím nélkül. 14 lap, kézirásos, magyar; Idézetek Lenin Osztrák-Magyar Monarchiára vonatkozó műveiből, 27 oldal, gépelt, román), valamint három tanulmány: A román és magyar munkások közös harcáról a RKP zászlaja alatt (19 lap, gépelt, kézirással javítva, román); Cím nélkül (10 lap kézirásos, román); Bányai László: Lenin a hazáról és a patriótizmusról (Különnyomat, 6 lap, gépelt, román).

3. Cikkek, tanulmányok I.

A. Francia utazók a múlt század elején Erdélyben. Erdélyi Helikon. 1931. 12 lap, gépelt, magya; Bányai László: Francia egyetemi ifjúság. Erdélyi Helikon, 1931. 4 lap, gépelt, magyar; Bányai László: Osztatlan béke. 4 lap, gépelt, magyar. Nagyvárad Friss Újság. 1939; Bányai László: Cât mai multă grijă pentru predarea limbii materne şi a limbii române [Különös tekintettel az anyanyelv és a román nyelv oktatására]. A Romániai Magyar Szó 1952. április 3-án megjelent számában közölt cikk szövege. 10 lap, gépelt, román; A RKP kongresszusainak határozatai a nemzetiségi kérdésben és azok alkalmazása. Részlet. 1955 körül. Bányai kézirásos megjegyzéseivel, javításaival. 6 lap, gépelt, román; Bányai László: Nicolae Bălcescu. 1952-1953. Benne: két véleményezés ismeretlen szerzőtől. 67 lap, gépelt, román; Bányai László: Dunamenti múlt. Egyetemi Évkönyv, 1956. 79 lap, gépelt, magyar; Bányai László: Egyenlő jogok, testvéri kapcsolatok. 1974. 9 lap, gépelt, javításos, román; Az osztrák elnyomástól a hitleri iga lerázásáig. Megjelent a Romániai Magyar Nemzetiség című 1981-es Bukarestben a Kriterion kiadott kötetben. Bukarest, 1977. január 24. 72 lap, gépelt és javított, magyar; Bányai László a MADOSZ antifasiszta tevékenységéről. 1978. február 16. 4

lap, gépelt, román; Bányai cikkek változatai: Emlék és példakép; Együtt élünk, együtt építünk; A Bolyaiak kora; Kolozsvár egyetemi múltjából; A tények világánál; Kisebbség, nemzetiség, honpolgár; A tisztánlátás életkérdés számunkra; A valóságot vállalni kell; Győzni a nehézségeken; 1980 május; A harc folyik tovább; Jegyzetek a román és magyar testvéri kapcsolatokról;

4. Cikkek, tanulmányok II.

a. Bányai László: Erdély, Moldva és Havasalföld szövetsége a középkorban. d. n. 9 oldal, kézírásos, magyar; Bányai László: Szilárd egységben a párt és a főtitkára körül. 3 lap, kézírásos, magyar; Bányai László Vezérlő világitótornyunk című, a Contemporanulnak írt cikkének szövegváltozata. d.n. 6 lap, kézírásos, román; Bányai László: Pe fâgașul tradițiilor frățești [Testvéri hagyományok]. 122 lap, gépelt, román; Bányai László írásának töredéke az Országos Magyar Párti Ellenzék és a MADOSZ kapcsán. d.n. 6 lap, gépelt, román; Rolul organizațiilor germane hitleriste din Transilvania (1937-1938) [A hitlerista német szervezetek szerepe Erdélyben]. 6 oldal, gépelt, javításos, román; Literatura naționalităților conlocuitoare [Az együttélő nemzetiségek irodalma]. 4 oldal, gépelt, román; Poziția Monarhiei române în perioada Habsburgilor [A Román Monarchia szerepe a Habsburgok idején]. 38 oldal, gépelt, román; Bányai László: Testvéri hagyományok. Előszó. 13 lap, gépelt, francia; A testvéri hagyományok (három példány). 6 lap, gépelt, román; Bányai László: Az erdélyi román tömegek harca az első világháború idején. Román és francia nyelvű rezuméval. 37 lap, gépelt, javításos, román és francia; Bányai László: Egyenlő jogok, testvéri hagyományok. 23 lap, gépelt, román; Emil Isac publicisztikai tevékenysége. 54 oldal, gépelt, román.

VII. doboz

5. Cikkek, tanulmányok III.

A. Bányai írásai: A tanári presztízs. A tudományos munka mélyítése. 9 lap, gépelt, román; Bányai László: Ifjabb Wesselényi Miklós báró történelmi szerepéről. 3 lap, gépelt, magyar; Bányai László írásai: Alexej Tolsztoj. Útjegyzetek Erdély nagy napjaiból. Szabad népek májusa. Arady Viktor. Amikor az utak kettéválnak; Nicolae Balcescu koncepciója a tömegek történelmi szerepét illetően. (Két példány.) 36 lap, gépelt és kézírásos, román. Jegyzetek a kérdésben; Bányai László: A Román Kommunista Párt, a romániai magyar dolgozók legális szervezetei létrehozásának előmozdítója. 10 lap, gépelt, román; Bányai László: A székely dolgozó nép múltjából. 14 lap, kézírásos, magyar; Bányai László: Egyenlő jogok, testvéri kapcsolatok. 7 lap, gépelt, román; Bányai László: Közös történelmi gyökerek. 67 lap, kézírásos és gépelt, magyar; A RKP illegalitásban kifejtett harca és a nemzeti kérdés (három változat). 48 oldal, gépelt, román; Tanulmánytöredékek 1848-cal kapcsolatban. 1848 az országunkban (16 lap, gépelt, javításos, román). Az 1848-1849-es forradalom évei (26 lap, gépelt, javításos, román). Cím nélkül (16 lap, gépelt, javításos, román). A forradalmi 1848-as és 1949-es évek (18 lap, gépelt és javításos, román); Írások Varga Katalinnal és a madéfalvi veszedelemmel kapcsolatban. 4 lap, kézírásos, román; Bányai László: Az RKP nemzetiségi politikájáról az V. Kongresszus után. 16 lap, gépelt, román.

6. Cikkek, tanulmányok IV.

A. A kezdet évei című tanulmány vázlata. 10 lap, kézírás, magyar; Bányai László válaszai a romániai demográfiai helyzettel kapcsolatosan feltett kérdésekre. 10 lap, gépelt, román; Bányai László: Schiță despre istoria Transilvaniei [Vázlat Erdély történetéről]. 31 lap, gépelt, román. Benne: ehhez kapcsolódó töredékek és részletek; Bányai László: Privire retrospectivă asupra evoluției problemei naționale [Visszatekintés a nemzetiségi probléma

alakulására].. 22 lap, gépelt, román; Bányai László: Apports hongrois dans le mouvement antifasciste de Roumaine [Magyar hozzájárulások a romániai antifasiszta mozgalomhoz]. 23 lap, gépelt és kézírásos, francia; Tanulmánytöredékek és ahhoz kapcsolódó jegyzetek Erdély történelméről; Bányai László: Semnificația alianței între Frontul Plugarilor și MADOSZ [Az Ekésfront és a MADOSZ szövetségének jelentősége]. 8 lap, kézírás, román; A független Magyarország nemzetközi helyzete és külpolitikai tendenciái (1918). 36 oldal, gépelt, román; Az RKP irányította illegális sajtó szerepe a fasiszta diktatúra elleni harcban, valamint Románia kiléptetésében a háborúból (1941 júniusa – 1944 augusztusa). 33 lap, gépelt, román;; Az RKP kongresszusának határozatai a nemzetiségi kérdésben; Literatura naționalităților conlocuitoare [Az együttélő nemzetiségek irodalma]; Az 1918-1919/es forradalmi hullám Erdélyben.

VIII. doboz

II. Közéleti tevékenység

A. Beszédék

1. „Mélyen tisztelt közönség! Kedves fiúk!” című beszéd Szent Imréről. 4 lap, 1925. körül.
2. „Zece ani de la Reforma Învățământului” [10 év a Tanügyi Reform óta] c. beszéd. 5 gépelt oldal. 1958.
3. „Közös évforduló” c. beszéd. 1948. 5 lap, kézírásos.
4. Bányai László beszéde a pionírok előtt. 1954. (két példány) 10 lap, kézírásos és gépelt, magyar.
5. Bányai László beszéde V. Cheresteșiu ravatalánál. Kolozsvár, 1971 májusa. 2 lap, gépelt, román.
6. Bányai László beszéde május elsején, Nicolae Ceaușescu jelenlétében. 3 oldal, gépelt, román. 1975 körül.
7. Bányai László beszéde a Szocialista Egység Frontjával kapcsolatban. 1975 körül. 8 oldal, gépelt, román.
8. Bányai László ünnepi beszéde Nicolae Ceaușescu államelnök előtt, amelyben megköszöni a kitüntetését. 1978. 2 oldal, gépelt, román.
9. Bányai beszéde a Bethlen Gábor-konferencián. 1980 december. 11 lap, kézírásos, román.
10. Bányai ötödik népbírósi perben (újságírók pere) elhangzott vádbeszéde, 1946. április vége. 23 lap, kézírásos.
11. ”Dragi tovarăși, dragi prieteni!” [Kedves elvtársak, kedves barátok!] kezdetű beszéd a románok és magyarok közös harcáról. 8 lap, gépelt, kézzel javított, román.
12. Bányai beszéde a Román Akadémia XIV. elnökségi gyűlésén. 2 lap, gépelt, javított, román.
13. Bányai képviselőválasztási beszéde Beszterce-Naszód megyében. 4 lap, gépelt, román.
14. Bányai László beszéde a marxista és nem marxista történészek megközelítései közötti különbségek kapcsán. 1964 május. 7 lap, kézírásos, román.
15. Bányai László beszédei a Szovjetunióban való tartózkodása idején. Benne: az otttartózkodás programja. 48 lap, gépelt és kézírásos, román.
16. Bányai: A román és magyar dolgozók harcáról a fasizmus ellen, az ország területi egységének megvédéséért. 6 lap, gépelt, magyar.
17. Bányai beszéde a Kolozs megyei párt küldöttség delegátusaként a kolozsvári kulturális életről. 4 lap, gépelt, román.
18. Felszólalás a nemzetiségi kérdésben. 1965 után. 3 lap, kézírás, francia.

19. Felszólalás a Gyimes völgyi parasztfelkeléssel kapcsolatban. d.n. 3 lap, kézírás, román.
20. sz. Bányai László beszéde Kolozsváron a nemzeti kérdéstről. d.n. 5 lap, kézírás, román.
21. Beszéd a nemzeti kérdéstről.
22. Bányai László beszéde Kolozsváron. 2 lap, kézírás, román.
23. Bányai Közös nyelvünk a munka című beszéde. 5 lap, gépelt, magyar.
24. Bányai László felszólalása a MADOSZ megalakításának 40. évfordulóján. 1974. 18 lap, gépelt, román.
25. Bányai beszéde a cebei egyezmény 40 éves évfordulóján. 1975. 3 lap, gépelt, román.

B. Előadások

1. Önképzőkori előadások. 1923, Budapest.
2. Történelmi áttekintés a Nemzetiségi Dolgozók Tanácsának megalakulásakor. 33. oldal, kézírás. 1968?
3. Bányai előadás 1969-70 körül a román-magyar kapcsolatokról. 8 oldal, gépelt, román.
4. Bányai előadása a Petőfi művelődési házban Kuncz Aladáról. Bukarest, 1981. május. 17 oldal, kézírásos, magyar. 11 oldal, gépelt, magyar. (További három, gépelt, magyar nyelvű oldalon egy kézirat töredéket olvashatunk a MADOSZ 1935-ös tevékenységéről)
5. Felszólalások és írások a német militarizmus újraedezésével kapcsolatban: Tíz évvel a második világháború után. (két példány) 14 lap, gépelt, román; Az újjáéledt német imperializmus elleni beszéd. 8 lap, gépelt és javítáros, magyar;
6. Beszéd az értelmiség átneveléséről és a Bolyai Egyetem kémiai karán tapasztalt problémákról. 11 lap, kézírásos, magyar.
7. Beszéd a 40 éves bácsi népfrejtegyezségről a MADOSZ és az Ekésfront között. 1975. 3 lap, kézírásos, román.
8. Beszéd a Ceausescu által bemutatott tanügyi reformmal kapcsolatban. 6 lap, kézírásos, román.
9. Beszéd Bányai generációjának a „tisztánlátó” tagjainak román szocialista demokráciával való sorsközösségéről. 3 lap, gépelt, román.
10. Beszéd Bányai személyes elköteleződéséről Ceaușescu bel- és külpolitikája iránt. 1 lap, kézírásos, román.
11. Töredék Bányainak a Románia Szocialista Köztársaság Diákszövetsége konferenciáján mondott beszédéből. 1967. február 21. 1 lap, kézírásos, román.
12. Bányai beszéde a négyéves képviselői mandátuma végén. (2 példány). 2 lap, gépelt, román.
13. Bányai beszéde az 1944. augusztus 23-i puccs 20. évfordulóján. 2 lap, gépelt, román.
14. Két előadás töredéke a történelmi materializmusról. 1952 (?)
15. Bányai előadása a budapesti nemzetközi konferencián. 13 lap, kézírásos, román.
16. Bányai László: Aspecte ale luptei antifasciste in Romania [A romániai antifasiszta harc elemei]. 12 lap, gépelt és kézírás, román és francia.
17. Bányai László: A sztálini eszmék fényénél. 1950. 10 lap, gépelt, magyar.

18. Bányai Az 1918-19-es forradalmi hullám Erdélyben című előadása. MTA Történelmi Intézete. Budapest, 1964. december 18. 19 lap, gépelt, magyar.
19. Bányai László előadása a bécsi történészkongresszuson (?), illetve ahhoz kapcsolódó jegyzetek. Bécs, 1965. augusztus 23-szeptember 5. 9 lap, Kézírás, francia.
20. Bányai francia nyelvű felszólalásának a szövege. Római Történelmi Kongresszus. 1955. 6 lap, kézírásos, francia.
21. Előadás Bácsiban az 1935 szeptemberében a MADOSZ és az Ekésfront között kötött egyezmény emlékére. Bácsi, 1975. 2 lap (hiányos), gépelt, magyar.

C. Interjúk

1. Ferenczi Zsuzsa interjúja Bányai Lászlóval. 1973. 4 lap, kézírásos, magyar.
2. Bányai Nagy Imrével folytatott beszélgetésének a jegyzete. 4 lap, kézírás (nehezen olvasható, nem koherens), magyar.

D. Beadványok, kérések, nyilatkozatok

1. Suzana Gâdea miniszter beadványa Nicolae Ceaușescu főtitkárhoz a Babeș-Bolyai Egyetem 1978/1979-es egyetemi év második félévén indítandó „A romániai együttélő nemzetiségek” című tankönyv használatára vonatkozóan. Csatolva Bányai László ezt támogató kérése. 1979. I. 29. 7 oldal, gépelt, román.
2. Bányai beadványa azzal kapcsolatban, hogy mivel járulhatna hozzá a felszabadulás 30. évfordulójához. Bukarest, 1973. december 13. 2 lap, gépelt, román.
3. Bányai László beadványa a romániai magyarok körében tapasztalt hangulattal kapcsolatban. 1974. március 27. 3 lap, gépelt, román.

E. Felszólalások belső fórumokon

1. Bányai László hozzászólása egy történetírással kapcsolatos vitához, amelyikben a Roller által dominált időszakot kritizálja. 1956 után. 7 lap, gépelt, román.
2. Bányai felszólalása a MADOSZ tevékenységéről egy meg nem nevezett eseményen. 2 lap, kézírásos, román.
3. Bányai László hozzászólása egy történelmi kutatásról folytatott vitán. 1954 körül. 12 lap, kézírásos, román.
4. Bányai önkritikáját is tartalmazó beszéde a kolozsvári oktatásról. 1952 körül.
5. Bányai hozzászólása egy jelentéshez, amelyben Románia nemzetiségi politikájáról beszél. 9 lap, kézírásos, román.
6. Bányai László hozzászólása egy vitához a nemzetiségi kérdésről. d.n. 6 oldal, kézírásos, román és magyar.
7. Bányai önkritikája XIX. századi magyar irodalom antológiáját tárgyaló X. osztályos tankönyv kapcsán. Töredék egy ezzel kapcsolatos belső beszélgetés jegyzőkönyvéből. (két példány) d.n. 20 lap, gépelt, román.
8. Bányai önkritikus felszólalása egy belső fórumon. d.n. 12 lap, kézírásos, román.
9. Egy Ceaușescu előadásával kapcsolatos felszólalás vázlat. d.n. 1 lap, kézírásos, román.
10. Bányai nyilatkozata Victor Munteanu egykori parasztpárti politikusra vonatkozóan. Bukarest, 1960. február 1. 1 lap, román.

11. Több felszólalás jegyzete, illetve azok töredékei (többek között az 1956-os magyarországi eseményekkel, két önkritika az ötvenes évekből a nemzetiségi kérdéssel kapcsolatban, stb.). 46 lap, kézirásos, román.

F. Politikai szerepvállalás

1. A telegdi választókerzeti képviselői mandátummal kapcsolatos iratok, jegyzetek
  - a. A képviselői jelölés dokumentuma. Telegd, 1952. október 24. 1 lap, románul.
  - b. Jegyzetek a választókerzettel és az ottani megoldandó problémákkal kapcsolatban.
  - c. Lőrincz János telegdi lakos az 1952-ben náluk gyakorlatozó, tűzkárt okozó alakulat címét kéri Bányai képviselőtől. 1957. aug. 23. Képeslap. Kézzel írott.
  - d. Bányai László felszólalása a Nagy Nemzetgyűlésben Beszterce-Naszód megyei képviselőként. 1970-es évek eleje. 4 lap, géplet, román.
  - e. A telegdi választók távirata arra vonatkozóan, hogy támogatják Bányai második mandátumra való jelölését. 1956. december 19. 2 lap, gépelt, román.
  - f. A telegdi választókerzetre vonatkozó kimutatások. 7 lap, gépelt, román.
  - g. Telegd villamosítására vonatkozó kérések. 1956. január 23. 2 lap, gépelt, román.
  - h. Id. Bogdán József telegdi lakos levele Bányaihoz. 1957. február 2. 2 lap, kézirás, magyar.
  - i. Surdeanu Zamfira mezőtelki lakos levele Leontin Sălăjan (Szilágyi Levente) védelmi miniszterhez. 1957. február 2. 1 lap, kézirás, román.
  - j. Több sergesi lakos levele az erdőgazdalkodással foglalkozó minisztériumhoz. 1957. január. 12. 3 lap, gépelt, román.

G. Közbenjárásra vonatkozó kérések

1. A Körösbányát Cebével összekötő út ügye
  - a. A Közlekedésügyi Minisztérium válasz a körösbányaiak városuk és Cebét összekötő út modernizálásval kapcsolatban. Bukarest, 1969. szeptember 11. 1 lap, gépelt, román.
  - b. A Közlekedésügyi Minisztérium válasz a körösbányaiak városuk és Cebét összekötő út modernizálásval kapcsolatban. Bukarest, 1969. december 29. 1 lap, gépelt, román.
  - c. A körösbányaiak kérése a városuk és Cebét összekötő út leaszfaltozásával kapcsolatban. Körösbánya, 1967. január 8. 3 lap, gépelt, román.
  - d. Bányai László levele Mihai Daleanak a körösbányaiak kérésével kapcsolatban. Bukarest, 1967. január 28. 1 lap, gépelt, román.

H. A MADOSZ-szal kapcsolatos iratok

1. Iratok, kiáltványok

- a. Mit kíván másfélmillió magyar? A romániai magyar földművesek, kisiparosok, székely közalkalmazottak és munkások brassói nagygyűlésének határozata. Kiadja a Magyar Dolgozók Szövetsége. Brassó, 1937.

2. Képeslapok

- a. MADOSZ-os képeslap Petőfi Sándor képével. 3db.

I. MNSZ-szel kapcsolatos iratok

1. Kapcsolattartás a kormánnyal
  - a. Értesítés a Minisztertanács részéről Argay György evangélikus püspök felmentésével kapcsolatban. Bukarest, 1946. január 26.

J. Nébirósági közvádloi megbízásával kapcsolatos ügyek

1. Utóélet

- a. Jegyzetek és levélfogalmazvány (két példányban) válaszul az 1981. március 20-án megjelent Vatra (a lapszám a Sajtógyűjteményben található) egyik, a sármási ügyvel kapcsolatos, Bányai ellen kritikát megfogalmazó cikkére. 16 lap, kézírásos, magyar.

K. Kimutatások

1. A római katolikus Státus államosított javaival kapcsolatos kimutatások (1948-1949). Benne: Bányai Margit részére kiállított felkérés, hogy képviselje az oktatási minisztériumot egy olyan bizottságban, amelyet egyes javak visszaszolgáltatása céljából állítottak fel. 1950. július 19. 15 lap, gépelt, román.

K1. Képek

1. Román parlamenti delegáció Finnországban. 1968. 27 kép.

K2. Vitás kérdések

1. Egy el nem készült munka kifizetése körüli vita a Román Népköztársaság akadémiai kiadójával (1958). Benne: a szerződés, és más iratok.

IX. doboz

L. Egyetemi tanári működése

1. Történelmi tárgyú kurzusok.

- a. A római történetírás. (töredékek) 44 lap, gépelt, magyar.
- b. A görög történetfilozófia. 8 lap, gépelt, magyar.
- c. Az uralomra jutó burzsoázia ideálmusa. 7 lap, gépelt, magyar.
- d. A kínai történetírás előzményei. 8 lap, gépelt, magyar.
- e. Hitvilág és történelmi valóság. 18 lap, gépelt, magyar.
- f. Monda és történelmi valóság. 23 lap, gépelt, magyar.
- g. Krónikából történettudomány. 48 lap, kézírásos, magyar.
- h. Kurzusszövegek töredékei.

2. Ideológiai kurzusok

- a. Ideológiai oktatási jegyzetek című füzet. Benne az 1960-1961-es tanév V. témája és a hozzá tartozó bibliográfia. 1 lap, gépelt, román.

3. Kinevezési, besorolási és áthelyezési értesítések.

- a. Értesítés Bányai Lászlónak az MNSZ-től, amelyben visszaállítják tanári jogaiba a csíkszeredai főgimnáziumban. Csatolmányként: a főgimnáziumnak küldött értesítés szövege. Kolozsvár, 1947. 2 lap, gépelt, magyar.
  - b. Bányai történelemtanári kinevezése a Bolyai Tudományegyetemre. Kolozsvár, 1951. november 13. 1 lap, gépelt, román.
  - c. Bányai rektori kinevezése a Bolyai Tudományegyetemre. Bukarest, 1952. szeptember 5. 1 lap, gépelt, román.
  - d. Bányai egyetemi tanár és katedravezetői kinevezése. Bukarest, 1952. október 2. 1 lap, gépelt, román.
  - e. Bányai professzori kategóriájával kapcsolatos döntés. Kolozsvár, 1952. november 1. 1 lap, gépelt, román.
  - f. Bányai kinevezése a Tanügyminisztérium Oklevélbizottságába. Bukarest, 1953. november 28. 1 lap, gépelt, román.
  - g. Bányai félnormás besorolása. Kolozsvár, 1956. szeptember 19. 1 lap, gépelt, román.
  - h. Bányai kinevezése félnormás fizetéssel az Akadémia történettudományi alosztályának alelnöki tisztségébe. Bukarest, 1959. november 10.
  - i. Bányai decemberi alkotószabadságának az elfogadása. Bukarest. 1966. 1 lap, gépelt, román.
  - j. Bányai kinevezése témavezetőként a Bukaresti Egyetem Románia jelenekora tanszékén. Bukarest, 1967. február 8. 1 lap, gépelt, román.
  - k. A Bukaresti Egyetem értesítése Bányai fizetési osztályára vonatkozóan. Bukarest, 1970. 1 lap, gépelt, román.
  - l. Értesítés Bányai fizetési osztályának változásáról. Bukarest, 1970. március 10. 1 lap, gépelt, román.
- a. Bányai fizetési osztályának az elismerése a Bukaresti Egyetemen. 1970. március 24. 1 lap, gépelt, román.

4. Áthelyezésekkel, elismerésekkel kapcsolatos kérések

- a. Bányai kérése az Akadémia elnökéhez a „Nicoale Iorga” Történettudományi Intézetben betöltött alelnöki tisztsége megszüntetésére. 1967. január 7. 2 lap, kézírásos, román.
- b. Bányai kérése fizetési osztályozásának megváltozására vonatkozóan. Bukarest, 1968. december 23. 1 lap, gépelt, román.
- c. Bányai kérése a Történészek Országos Bizottságából való felmentésére. d.n. 2 lap, gépelt, román.

M. A Bolyai Egyetemmel kapcsolatos iratok

1. Felhívás adakozásra a kolozsvári magyar tudományegyetem fenntartásához. 1 lap, gépelt, magyar.
2. A kolozsvári Babeş Tudományegyetem és a Bolyai Tudományegyetem küldöttsége május 13-i budapesti látogatásának programja. 1956. 1 lap, gépelt, magyar. (Megjegyzés a Néplap beszámolóit a Sajtógyűjteményben lehet olvasni.)

1. Jelentések külpolitikai megfigyelésekről

- a. Feljegyzés az 1964. június 8-18. közötti találkozóról a szovjet delegátusokkal Bukarestben. Az RMP KB-nak küldött jelentés másolata. Gépelt, 6 oldal.
- b. Bányai jelentése Iszmailov szovjet történésznek a románok erdélyi kontinuitásával kapcsolatos kifogásaira. Bukarest, 1970. április 11. Gépelt, 3 oldal, Bányai aláírásával.
- c. Bányai jelentése a csehszlovákiai tanulmányútjáról. 4 oldal, gépelt, román. 1955.
- d. Bányai jelentése a „burzsoá” államok hivatalos történetírásában jelentkező igyekezetekre a Habsburg Birodalom rehabilitálására. 1964. július 3. 4 lap, gépelt, román.
- e. A haza történelmének egyes kiemelten fontos problémáiról, amelyet a külföldi történetírás tendenciózusán tárgyal. 12 lap, gépelt, román.

2. Intézeti jelentések

- a. ”Despre Institutul de Ştiinţe Istorice şi Socio-politica.” [A Történelmi és Társadalom-politikai Intézetéről] Jelentés, kritikus elemzés az ISISP működéséről. 8 lap, kéziratos, román.
- b. A Nicolae Iorga Történelemtudományi Intézet évi jelentésének egyik példánya. 1965 körül. 13 lap, gépelt, román.
2. Bányai jelentése az Irószövetség Kiadója megalakításának elmaradásával kapcsolatban. 1958. június 12.
  - a. Észrevételek Pamlényi A magyar nép története című könyvére vonatkozóan. Vélemény 1954. július 23-ai dátummal a románra fordításáról. 3 lap, gépelt, román.
  - b. Vélemény Pintér Lajos: Az aradi tizenhárom vértanú című könyvről. 1972. szeptember 20. 2 lap, gépelt, román.
  - c. Észrevételekkel kapcsolatos feljegyzések, amelyekben Bányai összefoglalja véleményét az Akadémia intézeteinek a működéséről, és egy 1956-ban eltervezett Románia-történet megírásáról, s amelyben Bányai Mihail Rollert kritizálja. 7 lap, kéziratos, román.
  - d. Bányai romániai történészekkel (főleg M. Roller) kapcsolatos felszólalásának (?) a jegyzetei. (két példány) 33 lap, kéziratos, román.
  - e. Javaslatok egy tanulmánykötet összeállításának szerzőivel kapcsolatban. 3 lap, kéziratos, magyar.
  - f. Bányai jegyzetei különböző párttagokkal kapcsolatban. 15 lap, nehezen olvasható kézirás, magyar.
  - g. Constantin Daicoviciu, a kolozsvári Történelmi Intézet igazgatója önkritikus elemzése saját hiányosságaival kapcsolatban. 1954 körül. 17 oldal, gépelt, román.
  - h. Bányai véleményezései a románokkal együttlakó nemzetiségek történetét tárgyaló kötetek kapcsán. 1974. 15 lap, gépelt, román.

- i. Bányai véleményezése a Románia története IV. és VIII. osztályos tankönyveiről. 1976 február. 4 oldal, kézírásos, román.
- j. Ismeretlen személy véleményezése Bányai „Pe fãgașul tradițiilor frãțești” című műve német nyelvű kiadásával kapcsolatban. 8 lap, kézírásos, román.
- k. Bányai véleményes jelentése az Ítélet című film kapcsán. D.n. 18 lap, kézírásos, román.
- l. Bányai véleményes jelentése a Politikai Könyvkiadó részére Liptai Ervin A Magyar Tanácsköztársaság című könyvének esetleges román nyelvű kiadásával kapcsolatban. 1971. február 15. 8 lap, kézírás, román.
- m. Tájékoztató Olav Meinhardt-tal, az európai etnikai közösségek nemzetközi szervezetének főtitkára (UFCEE) kapcsolatban. 1948. augusztus 11. 1 lap, gépelt, román.
- n. Bányai László véleményezése Németh László Iszony és Égető Eszter című regényeiről egy esetleges román nyelvű kiadás miatt. D.n. 14 lap, gépelt, román.
- o. Bányai véleményezése Radó Sándor Dóra jelenti című, a Kossuth kiadónál megjelent műve kapcsán. Bukarest, 1974. október 14. 5 lap, gépelt, román.
- p. Bányai jelentése Kahána Mózes tevékenységéről és egy neki szánt levél piszkozata. 1972. augusztus 3. 2 lap, gépelt, román.
- q. Bányai László jelentése tevékenységéről a Bécsi Nemzetközi Történészkonferencián. Benne: Felszólalása Hans Kohn amerikai történész előadására válaszul. 1965. augusztus 23-szeptember 5. 9 lap, gépelt, román.
- r. Bányai László kérelme az Akadémia Történelmi Intézetében betöltött aligazgatói tisztségéből való felmentésével, valamint nyugdíjazásával kapcsolatban. Ugyanitt: önéletrajza egy példánya és kérelme elfogadása. 1967. július. 11. 4 lap, gépelt, román.
- s. Bányai László beszámolója és jelentése Leonte Răutunak címezve magyarországi látogatásával kapcsolatban. 1973. január 31. 7 lap, kézírásos, román. Benne: a román-magyar történelmi vegyesbizottság ülésén előadott beszéde. 31 lap, gépelt, magyar és román.
- t. Bányai jelentése a külföldi román felsőoktatási intézményekről. 4 lap, gépelt és kézírásos, román.
  - t.1. Bányai jelentése a két világháború közötti Korunkkal kapcsolatban. 1981 januárja. 1 lap, gépelt, román.
  - t.2. Bányai jelentése a budapesti történészkonferencián tapasztaltakkal kapcsolatban. 11 lap, kézírás, román. Benne: ezzel kapcsolatos beszámoló. 22 lap, kézírás, román.
  - t.3. Bányai beszámolója a budapesti tanulmányútjáról (két példány). 4 lap, gépelt, román.
  - t.4. Bányai beszámolója párizsi tanulmányútjáról, a francia politikai és társadalmi életről, valamint találkozásáról a Romániából disszidált Haupt Györggyel. 1972. február 12. 9 lap, gépelt, román.
  - t.5. Bányai beszámolója az 1973-as román-magyar történelembizottság IV. üléséről. Benne: jelentések a magyar történetírással kapcsolatban.

L. Tanügyminisztériumi alkalmazotti működése

1. Hivatalos iratok

- a. Bányai tanügyminisztériumi feladatköreit tartalmazó megbízás. Bukarest, 1957. március 30. 1 lap, gépelt, román.

- b. Bányai felmentése a Tanügyi és Kulturális Minisztérium kisebbségekkel foglalkozó osztályának éléről. Bukarest, 1959. szeptember 12. 1 lap, gépelt, román.

2. Bányai László tanügyminiszteri tanácsosi működése

- a. Nemzetiségi és közoktatási törvény. 2 lap, gépelt, kézírásos kiegészítésekkel.
- b. Jegyzetek iskolalátogatásokról, gyűlésekről. kézírásos (1953 előtti).

3. Bányai jelentések

- a. Bányai jelentése észrevételeivel és kéréseivel a kisebbségi oktatással kapcsolatban. 1958. 3 lap, kézírásos, román.

4. Máshoz címzett kérések

- a. Az aradi 1848-1849-es múzeum ügye: V. Cheresteşiu levele a Kulturális Minisztériumhoz az aradi 1848-1949-es múzeum ügyében. 1 lap, gépelt, román; Ugyanebben a témában: a Zala Béla által Bányainak küldött referátum a múzeum ügyében. 3 lap, gépelt, román.

X. doboz

O. Jegyzetek hivatalos külföldi látogatásokról

1. A Szovjetunióba tett látogatás jegyzetei. 1956. ápr.6-ápr.26. (?) (Moszkva, Kalinyin, Leningrád, Sztálingrád, Szaratov, Ufa, Kisinyov)
2. Amerikai útjával kapcsolatos feljegyzések. d.n. 37 lap, kézírásos, román és magyar.

P. Tudománypolitikai működése, véleményezések, jelentések

1. Véleményezések I.

- a. Bányai jelentése a székelyek eredetére vonatkozóan. 1970-es évek. 5 lap, gépelt, román.
- b. Bányai szóban előadott véleményezésének szövege Şimandan Erdélyre vonatkozó dolgozatáról. 4 lap, gépelt, román.
- c. Bányai szóban előadott véleményezésének két szövege Zwitter dolgozatával kapcsolatban. 6 lap, gépelt, román.
- d. Véleményezés Kőmíves Géza A hullámok magasra csapnak című regényéről. 9 lap, kézírás, magyar.
- e. Véleményezés Korda István Oszeola című regényéről. 1962. május 29. 15 lap, kézírás, magyar.
- f. Véleményezés Beke György Gólyaláb című regényéről. 3 lap, kézírás, magyar.

- g. Véleményezés Mikszáth Kálmán néhány elbeszéléséről. 1963. március 23. 2 lap, kézírás, magyar.
- h. Véleményezés Szilágyi András Kicsi Teréz című kötetéről. 4 lap, kézírás, magyar.
- i. Véleményezés az ISISP által kiadott, Józsa Béláról szóló könyvről. 1958. december 26. 3 lap, gépelt, román.
- j. Véleményezés Gáll Ernő Önismeret ma és a múltban című könyvéről. 1975. április 30. 3 lap, gépelt, román. Benne: az erre vonatkozó felkérés.
- k. Véleményezés Az RKP internacionalista szolidaritási hagyományai. 3 lap, kézírás, magyar.
- l. Véleményezés Korda István Rajzok és sorsok című könyvéről. 1965. május 29. 10 lap, gépelt, magyar.
- m. Véleményezés Szentimrei Jenő Városok, emberek című könyvéről. 1975. június 16. 6 lap, kézírás, román.
- n. Véleményezés RMIL-ről. 1974. december 30. 3 lap, gépelt, magyar.
- o. Véleményezés Gáll János kandidátusi disszertációjával kapcsolatban. 1957 (?). 5 lap, gépelt, magyar.
- p. Véleményezés a Dicționar Enciclopedic Român Erdélyről szóló szócikkéről. 1960 körül. 13 lap, gépelt, román.
- q. Véleményezés Szabó György kandidátusi címével kapcsolatban. 1959. március 24. 3 lap, gépelt, román.
- r. Munkaterv az 1976-os évre. 1 lap, kézirat, román.
- s. Véleményezés Ploeșteanu Ionel kandidátusi címével kapcsolatban. 1979. december 17. 3 lap, gépelt, román.
- t. Véleményezés a Studiilor de istorie a naționalității maghiare... [Tanulmányok a magyar nép történetéről...] című kötetrel kapcsolatban. 1979. március 3. 3 lap, gépelt, román. Benne: jegyzetek, töredékek.
- u. Véleményezés a Tradiții de solidaritate româno-ungare [magyar román szolidaritási hagyományok] című kötetrel kapcsolatban 1978. szeptember 23. 6 lap, gépelt, román.
- v. Véleményezés Liviu Ștefănescu, az ISISP munkatársáról. 4 lap, kézírás, román.
- w. Jelentés Csatári Dániel történelmi munkásságáról. 1963. október 21. 7 lap, gépelt, román.
- x. V. Chereșteșiu professzor jelentése a magyarországi történészek munkásságáról. 1962. október 20. 10 lap, gépelt, román.
- y. A Román Kommunista Párt története című, belső használatra készült szintézis projektszövege Bányai megjegyzéseivel. 4 darab nyomtatvány.

2. Véleményezések II.

- a. Kovács József véleményezése Șimandan bukaresti történész dolgozatáról. 1953, Bukarest. 3 lap, gépelt, román.
- b. Jegyzetek Ștefan Pascu történész dolgozatáról, és az általa használt bibliográfiáról. 1953, Bukarest. 4 lap, kézírásos, román.
- c. Jegyzetek Gáll Ernő A romániai polgári szociológiai című dolgozatáról. 1953, Bukarest. 7 lap, kézírásos, román.
- d. Véleményezés Beke György Feketeügy című dolgozatáról. 4 lap, kézírásos, román.

- e. Véleményezés „Források Erdély Romániával való egyesüléséhez – 1918” című forráskiadvánnyal kapcsolatban. 1973. december 10. 1 lap, gépelt, román.
- f. Véleményezés a XI. osztályos történelem tankönyvvel kapcsolatban. 7 lap, gépelt, román.
- g. Bányai László véleményezése Székely Hadosztályról 1971-ben, a Déry Múzeum Évkönyvében megjelent tanulmányok egyikének kapcsán. 1972 körül. 3 oldal, kézírásos, román.
- h. Véleményezés a Románia történelme tankönyvvel kapcsolatban. 1968. 5 lap, gépelt, román.
- i. Doktoranduszok tevékenysége és egyéni felkészülési terveik: Ionel Calafeteanu doktorandusz tevékenységéről a „Románia viszonya a többi dél-kelet európai állammal 1938-1941” témájú doktori tézisével; Gheorghe Dumitrascu „A Radikális Parasztpárt története” doktori tézisével; Petru Ignat doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Bobocescu Vasile doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Vasilescu Gheorghe doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Turzai Maria doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Giurea Dumitru doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Simion Aurica doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Bodea Gheorghe doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Budrigă Vasile doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Borcan Ion doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Dumitraşcu Gheorghe doktorandusz egyéni terve felkészülési tevékenységéhez; Dumitraşcu Gheorghe kérése referátuma elhalasztásáról, 1969. május 29;
- j. Véleményezések elkészült disszertációkról és tanulmányokról: Rodica Şerbănescu „Az Adevărul és a Dimineaţa szerepe a demokratikus szabadságjogok megvédésében (1919-1937)”; Dumitru Turcuş „Az államapparátus demokratizálása Romániában 1944. augusztus 23. és 1945 március 6. között”; Ürményi Ferenc „A romániai együttélő nemzetiségek nyelvén zajló oktatás szociológiája”; Nicolae Dascălu „Az együttélő nemzetiségek az nagy egyesülettől a második bécsi döntésig”; Gáll János „Forradalmi fellendülés Erdélyben”; Ion Tiberian „A román államok közötti gazdasági kapcsolatok 1367 és 1918 között; Gheorghe Dumitraşcu: A Radikális Parasztpárt története (1932-1938); Gheorghe I. Bodea: A MADOSZ házzájárulásai a RKP irányítása alatt a tömegek antifasiszta mozgalmához; Dumitru Anghelescu: A Dîmboviţa megyei forradalmi munkásmozgalom 1918. december 1. és 1944. augusztus 23. között; Gligor Oniţa: A Vörös Grivica Művek monográfiája; Kovács Ferenc: Bitay Árpád (magyar nyelven); Olimpu Maticnescu: A szolidaritás frontja; Ionel Calafeteanu: Románia viszonyrendszere a többi délkelet-európai állammal (1938-1941); Cselényi Béla: Bolyai; A csángó nyelvátlasz kiadásáról; Ismeretlen szerző: A két világháború közötti amerikai román emigráció; Ismeretlen szerző: A hazai vasút története; Az erdélyi iparfejlesztés a XIX. század első felében;
- k. Véleményezés Tóth István „Akinosz kertje. Latinnyelvű humanista költőink” című kötetről.
- l. Bányainak véleményezésre küldött cikkek, Bányai aláhúásaival: Glück Jenő és Kovách Géza: A forradalmi mozgalmak megerősödéséről a Nagy

- Októberi Szocialista Forradalom idején Arad vármegyében című 1957-e cikke (41 oldal, gépelt, román); Bán Éva: A kolozsvári történelmi intézet évkönyveinek az 1848-as erdélyi forradalomról alkotott képének a kritikája (39 oldal, gépelt, román); I. Wolf: A bánáti németek 1848-as attitűdjeinek a gazdasági és társadalmi meghatározottságáról. 1958 (14 lap, gépelt, román);
- m. Crețu Maria Activitatea Frontului Plugarilor 1944-1945 [Az Ekésfront tevékenysége 1944-1945] című doktori értekezés véleményezése. 5 gépelt oldal, románul, Bányai aláírásával. 1975. január 1.
  - n. Megjegyzések az Adalékok a magyarországi és erdélyi román munkásmozgalom történetéhez (1900-1918) című készülő mű tematikájához. 17 lap, gépelt és kézírásos. magyar.
  - o. Véleményezés az „Emlékek Gróza Péterről, az Ekésfront vezetőjéről” című anyagról. Bukarest, 1974. január 28. 6 lap (hiányos), kézírásos, román.
  - p. Észrevételek az „Adalékok Erdély történetéhez” című munka első kötetéhez. 16 lap, gépelt, javításos, román.

3. Véleményezések III

- a. Véleményezés az Erdély története első kötetén megejtetett változásokról. 5 lap, gépelt, román.
- b. Ismeretlen szerző megjegyzései M. Zăciu két világháború közötti romániai magyar irodalommal kapcsolatos dolgozatáról, Bányai kiegészítéseivel. 22 lap, kézírásos, magyar és román.
- c. Bányai jegyzetei a Testamentum sorozat megjelenésével kapcsolatban. 1 lap, gépelt, magyar.
- d. Bányai véleményezése Constantin C. Giurescu Erdély a román történelemben című könyv magyar fordításáról. 2 lap, kézírásos, román.
- e. Traian Pop tanügyminiszter-helyettes felkéri Bányait, hogy véleményezze a IV. és VIII. osztályos tankönyvekben szereplő, a kisebbségek történetére vonatkozó részeket. Bukarest, 1973. szeptember 27. 1 lap, gépelt, román. Ugyanitt: ismeretlen szerző (feltehetőleg Bányai) észrevételei a tankönyvekkel kapcsolatban. d.n. 10 lap, gépelt, román.
- f. Bányai László véleményezése a kisebbségi probléma kezeléséről az 1969-es negyedik, nyolcadik és tizenkettedik tankönyvekben. 1970. október 29. (három példány) 33 lap, gépelt és javításos, román.
- g. Bányai László véleményezése a Románia története című IX. osztályos tankönyvhöz. 8 lap, gépelt, román.
- h. Bányai László javaslatai a Románia története IV. és VIII. nemzetiségi osztályban való alkalmazásáról. Bukarest, 1973. december 10. (három változat) 22 lap, gépelt, román.
- i. Constantin Vlad felkérése a Politikatudományi és a Nemzeti Kérdést Tanulmányozó Intézet részéről Bányai Lászlóhoz A romániai magyar kisebbség című munka véleményezésére. 1978. augusztus 18. 1 lap, gépelt, román. Ugyanitt: a Romániai magyar kisebbség című többszerzős munka. 171. gépelt oldal, román.

- j. Kovács György Döglött gránát című regényéről írt véleményezés. 5 lap, kézírás, magyar.
- k. Bányai beszámolója a Szovjetunióba tett látogatásának népszerűsítésével kapcsolatban. 1956. szeptember 3. 1 lap, gépelt, román.
- l. Bányai véleményezése Bonczos István Vágtató paripán című regényéről. Ugyanitt: az ezzel kapcsolatos jegyzetei, valamint felesége jegyzetei. 17 lap, kézírásos, magyar.
- m. Bányai véleményezése A romániai dolgozók szolidaritása a Magyar Tanácsköztársasággal című kézirattal kapcsolatban. 33 lap, kézírásos és gépelt, román.
- n. Bányai véleményezése Aszódy János: Megméretett és könnyűnek találtatott című könyvről.
- o. Bányai véleményezése a Romániai Magyar Irodalmi Lexikonról. Bukarest. 1975. november 9. 2 lap, gépelt, román.
- p. Bányai véleményezése a Bibliografia mișcării muncitorești și socialiste din România [A munkás- és szocialista mozgalom bibliográfiája] című kötetéről. 13 lap, gépelt, román.
- q. Bányai véleményezése a Zadravetz páter (Zadravetz István) titkos naplója című, Budapesten 1967-ben megjelent kötetéről. 4 lap, kézírás, román.
- r. Bányai véleményezése Benkő Samu, Demény Lajos és Vekov Károly Răscoala secuilor din anii 1595-1596. [A székelyek felkelése 1595-1596-ban] című dolgozatáról (három példány). Benne: Ștefan Pascu erre vonatkozó felkérése. 1977. május. 10. 4 lap, gépelt és kézírásos, román.

4. Véleményezések IV.

- a. Bányai véleményezése V. A. Varga Józsa Béla című könyvről. 5 lap, kézírás, román.
- b. Bányai véleményezése a Magyarországon megjelent irodalomtörténeti könyvről. 9 lap, kézírás, román.
- c. Bányai véleményezése Románia története őskorra és ókorra vonatkozó részeit illetően. 1979. szeptember 23. 7 lap, gépelt és kézírásos, román. Benne: D. M. Pippidi szövege, amelyben a kötetet mutatja be. 1979. január 29. 10 lap, gépelt, román. Benne: A második kötet szerkesztőbizottságának jelentése a második könyvről. 10 lap, gépelt, román. Benne: Bányai véleményezése az ötödik kötetre vonatkozóan. 3 lap, gépelt, román.
- d. Bányai véleményezése Kemény G. Gábor Mocsáry Lajos különböző szövegeit közlő könyvére vonatkozóan (2 példány). 1958. december 11. 6 lap, gépelt, román.
- e. Bányai véleményezése Baki Béla tanársegéd egyik tanulmányára vonatkozóan. 2 lap, kézírásos, román.
- f. Bányai véleményezése E. Cimponeriu: Din trecutul de luptă al muncitorilor reșiteni [a resicabányai munkások harcának múltjából] című dolgozatára vonatkozóan. 7 lap, kézírásos, román.
- g. Bányai véleményezése a Ghidul României újkori és jelenkori történeti részeire vonatkozóan. 4 lap, gépelt, román.

- h. Bányai ajánlólevele Kecskés I. és Berényi A. Erdély XIX. századi történetére vonatkozó szövegét illetően. 1960. április 23.
- i. Bányai véleményezése a Petőfi Sándor a román irodalomban című dolgozatról. 1960. április 4. 3 lap, gépelt, román.
- j. Bányai véleményezése a Din istoria luptelor greviste ale ploretariatului din România. [A romániai proletariátus sztrájkjainak történetéből] Vol. II. című kötetre vonatkozóan. 6 lap, kézírásos, román.
- k. Bányai véleményezése az Ideal și umanitate [Idealizmus és humanizmus] című könyvre vonatkozóan. 1965. november 9. 4 lap, gépelt, román.
- l. Bányai véleményezése az Apologia Wehrmachtului în istoriografia burgheză occidentală [A Wehrmacht felmentése a nyugati burzsoá történetírásban] című tanulmányra vonatkozóan. 1961. október 14. 1 lap, kézírásos, román.
- m. Bányai véleményezése Radu Manolescu disszertációjára vonatkozóan. 3 lap, kézírásos, román.
- n. Bányai véleményezése Kolozs régió albumára vonatkozóan. 6 lap, kézírásos, román.
- o. Bányai véleményezése a Mișcarea muncitorească în Transilvania între 1890-1895 [Az erdélyi munkásmozgalom 1890-1895 között] című dolgozatra vonatkozóan. 4 lap, gépelt, román. Benne: Részletesebb elemzés. 1961. március 27. 19 lap, gépelt, román.
- p. Bányai véleményezése a XI. osztályos magyar irodalom tankönyv kéziratára. 5 lap, kézírásos, román.
- q. Bányai véleményezése Eliza Campus Contribuție la istoria românilor pentru promovarea principiului naționalităților (1914-1918) [Adalékok a nemzetiségi alapelv fejlesztésének történetéhez (?)] című cikkre vonatkozóan. 2 lap, gépelt, román.
- r. Bányai véleményezése Darvas József Istoria unei familii de țărani [Egy parasztsalád története] című dolgozatára vonatkozóan. 6 lap, kézírásos, román.
- s. Bányai véleményezése az Antologia gândirii progresiste din România [A romániai progresszív gondolkodás antológiája] című könyvre vonatkozóan. 16 lap, gépelt, román.
- t. Bányai véleményezése a Participarea muncitorilor mineri din Valea Jiului la greva generală din 1920 [A zsilvölgyi bányászok részvétele az 1920-as általános sztrájkban] című tanulmányra vonatkozóan. 3 lap, gépelt, román.
- u. Constantin Daicoviciu, Bányai László és D. Macrea Jakó Zsigmond tevékenységének az értékelésére vonatkozó jelentése. 1958. január 22. 2 lap, gépelt, román.
- v. Véleményezés: A Románia története második kötetével kapcsolatban.
- z. Véleményezés: Tradiții de solidaritate româno-ungare. [A magyar román szolidaritási hagyományok] 1978. szeptember 23. 6 lap, gépelt, román.
  - z1. Titu Georgescu történész működésének értékelése doktori címének odaítélése ügyében. 1972. 2 lap, gépelt, román.
  - z2. Vințe Ioan (Vincze János) véleményezése Bányai OMPE-vel és a MADOSZ-szal kapcsolatos nézeteire vonatkozóan. 2 lap (az első oldal hiányzik), gépelt, román.

XI. doboz

III. Levelezés

A. Személyes levelezés

1. Bányai Lászlóhoz édesanyjától, Baumgarten Erzsébettől. Keltezése nincs. Húszas évek vége, Bányai franciországi tartózkodása idején.
Megj. Hátlapján egyetemi jegyzet.
2. Bányai László levele Kuncz Aladárhoz. 1929. augusztus 9. Másolat. Gépelt, javításos. 3 lap.
3. Bányai László levele Kuncz Aladárhoz. 1930 nyarán. Másolat. Gépelt, javításos. 2 lap.
4. Turzai Mária levele Bányai Lászlóhoz (Bányai kérésére ír az erdőszetntgyörgyi Rhédei-kastély állapotáról). Marosvásárhely, 1978. július 9. 5 lap, kézirásos, magyar.
5. Glück Jenő levele Bányai Lászlóhoz kutatása ügyében. Arad, 1964. február 12. 1 lap, kézirásos, magyar.
6. Vass (Sztojka) László levele Bányai Lászlóhoz az Ady kapcsán írt cikke miatt kirobban vitáról. Kolozsvár, 1957. április 19. 2 lap, gépelt, magyar. Benne: lapkivágások Vass cikkeivel, s egy meg nem jelentetett szövegével.
7. Sárkány Ferenc besztercei lakos levele Bányai Lászlóhoz a tanítói állásából való menesztése ügyében. Kolozsvár, 1956. május 23. 4 lap, kézirásos, magyar.
8. Ion Ranca, a marosvásárhelyi állami levéltár igazgatójának levele Bányai Lászlóhoz egy általa megtalált, Mihai Viteazul személyéről írt dráma kapcsán. Marosvásárhely, 1965. december 12. 2 lap, kézirásos, román. Ugyanitt: a. Levél ugyanebben a témában. Marosvásárhely, 1968. szeptember 6. 2 lap, kézirásos, román.
  - a. Jegyzetek a drámával kapcsolatban. 12 lap, kézirásos, román.
  - b. Mikrofilm a dráma befotózott képeivel.
9. Bányai pizkozata egy bizonyos Dinu elvtársához, amelyben az ASISP igazgatójával fennálló konfliktusról tájékoztatja. D.n. 6 lap, kézirásos, román.
10. Gaál Tamás (Bányai egykori osztálytársa a Majláth Liceumban) székelyudvarhelyi lakos levele Bányaihoz. 1955. szeptember 13. Benne: a harmincéves találkozó végén született dokumentum Bányai osztálytársainak rövid útjával. 7 lap, gépelt, magyar. Benne: 4 kép az érettségi találkozóról és két további levél.
11. A Potyó család levele Bányaihoz. 1 lap, gépelt, magyar. Benne: egy fénykép.

12. Bányai levele az RNK elnökéhez, Miron Nicolescuhoz fia és saját ügyében. 1965. február 25. Benne: két piszkozat. Egy Leonte Răutunak, illetve a KB tudományos szekciója vezetőjének, Țuguinak címzett levél piszkozata ugyanebben az ügyben. 13 lap, gépelt és kézírás, román.
13. Bitay Ödön levele Bányaihoz a Testamentum-sorozat Helikonban megjelent recenziójáról. 1975. április 3. 1 lap, kézírás, magyar. Benne: a recenzó fénymásolata.

B. Hivatalos levelezés

1. Bányai László levele a csíkszeredai gimnáziumhoz. Bukarest, 1968. febr. 3.
2. 2 lap, kézírás. Benne: A csíkszeredai főgimnáziumot ábrázoló fénykép
3. Vass Dezső Bányai Lászlónak. Vass tájékoztatja Bányait, mint nemzetgyűlési képviselőt a „gazdaság szocialista átalakításában” elért sikerekről. Mezőtelegd, 1958. aug. 13. 2 oldal, kézírás.
4. Evanics Sándor élesdi asztalos ügyében történt levelezés
  - a. Evanics Sándor panaszlevele a Nagy Nemzetgyűlés elnökéhez működési engedélyének visszavonása miatt. Élesd, 1958. aug. 18. 3 oldal, kézírás.
  - b. Bányai László válaszlevele Evanics Sándornak. Bukarest, 1958. szeptember 22. 1 oldal, gépelt.
  - c. Bányai László levele az élesdi rajon néptanácsának elnökéhez. Bukarest, 1958. szeptember 22. 1 oldal, gépelt.
5. Maria Baciú panaszlevele Bányaihoz, mint képviselőhöz az őt ért sérelmek ügyében. Kékes, 1968. október 16. 5 lap, kézírás és ugyanaz gépelve. Románul.
6. Ismeretlen küldő Bányainak a Scinteia szerkesztőségétől a megírandó „Tíz éves a Bolyai Egyetem” című cikkéről. 1 lap, román, kézírásos.
7. Bányai László üdvözlő levele Fazekas János 50. születésnapja alkalmából. 1 lap, kézírás, magyar.
8. Mihnea Gheorghiu, a Román Társadalmi és Politikai Akadémia elnökének felkérése Michael Sozan: Romániai népgyilkosság című cikkére adandó válasz kapcsán. (Válasz nincs.) Bukarest, 1978. február 27. Benne: a cikk román fordítása. 7 lap, gépelt, román.
9. Ștefan Gheorghiu hivatalos felkérése az RTA részéről a Viața materială și spirituală a naționalităților [A nemzetiségek anyagi és vallási élete] című előadáson való részvételre. 1978. október 15. 1 lap, gépelt, román.
10. Bányai László levele a Nagy Nemzetgyűléshez az oktatási törvénnyel kapcsolatban. 1978. október 28. 1 lap, gépelt, román.
11. Az állami diplomabizottság felkérése Bányaihoz doktori opponálásra. 1966. december 23. 1 lap, gépelt, román.
12. Csató Ödön biokémikus panaszlevele Bányai László rektorhoz. 1954. szeptember 5. 5 lap, gépelt, magyar. Benne: Almási Nicolae panaszlevele Kontrol János ügyében. 2 lap, gépelt, román. Benne: részlet a vizsgálat nyomán hozott döntésekből. 1 lap, gépelt, román.

13. V. Cheresteşiu levele Țuguinhoz a Simion Bărnuțiu-ról való megemlékezés kapcsán. 1958. május 9. 11 lap, gépelt, román.
14. Demény Lajos beadványa Ștefan Ștefănescuhoz, a Történelem és Politikai Tudományok Akadémiája Történelmi és Régészeti osztályának elnökéhez a Studii privind istoria naționalității maghiare [Tanulmányok a magyar nép történetéből] című kötet kiadásának késleltetése ügyében. 1975. július 7. 3 lap, gépelt, román.
15. Carol Göllner beadványa Ștefan Ștefănescuhoz, a Történelem és Politikai Tudományok Akadémiája Történelmi és Régészeti osztályának elnökéhez a Studii privind istoria naționalității germane [Tanulmányok a német nép történetéből] című kötet kiadásának késleltetése ügyében. 1975. július 11. 2 lap, gépelt, román.

XII. doboz

IV. Vegyes iratok

A. Vegyes iratok

1. A Romániai Magyar Népliga Egyesület Alapszabályai.
2. Bányai Lászlónak Bánffy Miklós tevékenységére vonatkozó magyar külügyminisztériumi iratgyűjtése, ennek román fordítása és más anyaggyűjtések
  - a. Telegramă cifrată din partea Legației regale ungare din București [A bukaresti Magyar Királyi Követség távirata], MOL Res. pol. Küm./1943 27/b 4584/1943, 2 lap, gépelt, román. Három példány, második és harmadik kézzel javított.
  - b. Către Banffy din partea Președinției Consiliului de Miniștri [Bánffynak a Minisztertanács Elnökségétől]. Budapesta, 30 aprilie 1943. MOL Res. pol. Küm./1943 27/b 182/1943, 6 lap, gépelt, román. Három példány, második kézzel javított, harmadik hiányos.
  - c. Kézírásos jegyzet Bánffy Miklós irodalmi tevékenységéről Benedek Marcell irodalmi lexikonjából. 1 lap, kézírás.
  - d. Jegyzetfüzet Bánffy Miklós tevékenységéről készült feljegyzésekkel. Megjegyzés: Több témában további feljegyzések (pl. Kuncz Aladárral kapcsolatos Korunk-cikkekről)
  - e. Életrajzi jegyzetek Bánffy Miklósról és másokról. 7 lap, kézírásos.
  - f. Jegyzetek Ciano politikai naplójából (1939-1943). 5 lap, kézírásos, francia.
  - g. Jegyzetek Gratz Gusztáv: A forradalmak kora c. művéből. 5 oldal, kézírásos.
3. Az 1918-as magyarországi eseményekre és a magyar forradalomra vonatkozó anyaggyűjtés
  - a. A Magyar Nemzeti Tanács kiáltványa meglakulásáról és céljairól. Népszava, 1918. október 26. Másolat, 5 lap, gépelt.
  - b. A Marosvásárhelyi Nemzeti Tanács végrehajtóbizottsága 1918 október 31-én, november 12-én, november 13-án felvett jegyzőkönyveinek másolata. 19 oldal, gépelt. (Két példány, a második hiányos)

- c. Jegyzet az 1918-ban Erdélyben megjelenő időszaki sajtóról. 1 lap, kézírásos. Szervezkedik a reakció. Tükör, 1918. november 19. 2 oldal, gépelt. Megegyezés a tótokkal. Ellenőr, 1918. november 29; Jászi tárgyalásai a csehekkel. Ellenőr, 1918. november 30; Megegyezünk a románokkal. Ellenőr, 1918. november 30; A román megszállás. Ellenőr, 1918. december 2; Tudnivalók. Ellenőr, 1918. december 6; A nemzetország leszerel. Ellenőr, 1918. december 6; Tudomásul! Ellenőr, 1918. december 7; A Kolozsváron.. Ellenőr, 1918. december 21. Kun Béla beszéde a pártkongresszuson. Vörös Újság, 1919 január (?) 13; Román elvtársak üdvözölték a pártkongresszust. Vörös Újság, 1919 június 13. A román csoport új vezetősége. Vörös Újság, 1919. július 4. 11 oldal, kézírásos jegyzet. Jegyzet ismeretlen szerzőtől, dátum és lapcím nélküli cikkből. Kézírásos, 1 lap. A magyar proletárdiktatúra békeajánlata Romániához. Kolozsvári Hírlap, 1919. május 6; 2 lap, gépelt.
- d. Jegyzetek a Munkásmozgalom történetének válogatott dokumentumai c. munka hatodik kötetéből. 7 oldal, kézírásos.

4. Az 1918-1920-as magyarországi és erdélyi eseményekre vonatkozó anyaggyűjtés

- a. Jegyzetek újságcikkekből: Az erdélyi szászok magatartását illetően. In: *Kolozsvári Hírlap*, 1918. november 27; Szakadás a magyarországi román szociálista pártban. In: *Világ*, 1918. december 8; Declarația unui socialist român din Ardeal despre poziția muncitorimii față de unire [Egy erdélyi román szociálista nyilatkozata a munkásság viszonyulásáról az egyesüléshez]. In: *Kolozsvári Hírlap*, 1918. december 14; Tiltakozik a román proletárság a huszonhat vármegye megszállása ellen. In: *Kolozsvári Hírlap*, 1918. december 14. Románok a gyulafehérvári gyűlés ellen. In: *Kolozsvári Hírlap*, 1918. december 16. A szászok. In: *Székely Napló*, 1919. január 16; Magyarországi román szociálisták távirata a berni szociálista kongresszushoz. In: *Tiszántúl*, 1919. február 7; Congresul partidului socialdemocrat maghiar [A magyar szociáldemokrata kongresszus]. In: *Glasul poporului*, 1919. február 16; Greva minerilor de la „12 Apostoli.” [A „12 apostol” bányászainak sztrájkja] In: *Adevărul*, 1919. július 20; Kézírásos jegyzet a szászok három politikai csoportjáról. Jegyzetek cikkekből az egyesülést elutasító román szociáldemokratákkal szembeni korabeli román véleményekről. A Magyarországi Szociálista Párt Székely Csoportjának kiáltványa az erdélyi proletárokhoz. 21 lap, gépelt és kézírásos, román és magyar.
- b. Jegyzetek a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója alkalmából tartott tudományos ülészakról, a Párt-történeti Közlemények 1969 júniusi számából. 15 lap, gépelt.
- c. Kézírt jegyzetek különböző újságokból 1918-1920-as eseményekről. Szociálista mozgalom egységesítése. In: *Erdélyi Munkás*, 1919. május 17; Szociálista értekezlet Nagyszebenben. In: *Erdélyi Munkás*, 1919. szeptember 13-20, 27; Az erdélyi szervezett munkásság szociáldemokrata blokkja Kormányzótanácshoz intézett határozata. Apáthy és Kertész. In: *Chemarea*, 1920. május 1; Románia és Magyarország szövetsége a bolsevizmus ellen, 1920. október 3; Miért nem ragaszkodunk a területi integritáshoz? In: *Békésmegyei Népszava*, 1919. április 11; A szociáldemokrata párt szebeni kongresszusa. In: *Kolozsvári Hírlap*, 1919.

május 14; Jegyzet Nemes Dezső Az ellenforradalom története Magyarországon című könyvből; A főkormánybiztosság megszűnése. In: *Erdélyi Munkás*, 1919. január 18; Undorító nacionalista.. In: *Vörös Újság*, 1919. február 13; A kommunisták pártszervezetet alakítottak Nagyváradon. Nagyvárad, 1919. február 16; A Nagyvárad Munkástanács szembefordul a kommunistákat kizáró szociáldemokrata határozattal. In: *Vörös Újság*, 1919. február 20. Fegyverre proletárok. In: *Nagyvárad Vörös Újság*, 1919. február 23; Jegyzetek a Székely hadosztályra vonatkozóan az *Új magyar szemle* 1920. október 2-i számából. 79 lap, kézírás és gépelt, román és magyar.

5. Az 1848-1849-es magyarországi és erdélyi eseményekre vonatkozó anyaggyűjtés

- a. Jegyzetek különböző újságokból az 1848-1849-es magyarországi eseményekre vonatkozóan. Jegyzetek Josef Trausch Schristeller Lexikonjából; Jegyzetek I. Lupaș Avram Iancu c. tanulmányából; Jegyzetek Silviu Dragomir Nicolae Bălcescu în Ardeal [N. B. Erdélyben] c. tanulmányából es Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania în anii 1848-1849 [Tanulmányok és dokumentumok az erdélyi románok 1848-1849-es szabadságharcához] c. forrásközléséből; David Roth egyik 1848-as röplapjából; Mi újág a királyföldön? In: *Erdélyi Híradó*, 1848. árpilis 7; Egy Bukarest, 1849. augusztus 10-re keltezett üzenet másolata; Nyilatkozat az oláh nemzet részéről az unió tárgyában. In: *Erdélyi Híradó*, 1848. április 14; Jegyzetek az Amicul Poporului c. kiadványból; Jegyzet Alecu Russo elfogásáról; Jegyzet Csányi üzenetéről Kossuthnak; Néhány szó a maga idejében. In: *Erdélyi Híradó*, 1848. május 2; Végzet. In: *Erdélyi Híradó*, 1848. május 7; Bujtogatások II. In: *Erdélyi Híradó*, 1848. május 21; Öszinte javaslat. In: *Erdélyi Híradó*, 1848. május 9; Jegyzetek Deák Imre Az 1848-as szabadságharc levelekben, Levél a románokhoz, 1848. szeptember 5; Jegyzetek a Honvéd c. lap 1849-es cikkeiből; Jegyzetek a Peti Hírlap 1848-1849-es cikkeiből; 106 lap, románul, kézírás.

6. A RSR himnusz tervezett változata („Trei culori...”).

B. Mások kéziratjai

1. Tóth Sándor: A marxizmus elmélete és programja a nemzeti kérdésben. 1956. 14 gépelt oldal, magyar.
2. Előszó a Varga Katalinról írt könyvhöz. 2 lap, gépelt, magyar.
3. Glück Jenő és G. Kovách: Forradalmi mozgalmak Aradon 1918-ban. 47 lap, gépelt, román.
4. Gheorghe I. Bodea: A Falvak Népe és a körötte kialakuló mozgalom című doktori disszertáció. Kolozsvár, 1972. 34 lap, gépelt, román.
5. Ion G. Fleșeriu: Negura pentru zile de aur [**fasztudjami** az aranynapokhoz]. Háborús napló (1944-1945). 102 lap, gépelt, román.

C. Mások megjelent tanulmányai

1. Szabédi László: A finnugor nyelvhasonlítás jövője. 10 lap, gépelt, magyar.

2. Vasile Netea: Alba Iulia [Gyulafehérvár]. 10 lap, gépelt, francia.
3. Turzai Mária: Un trésor de l'époque des lumières en Transylvanie : la Bibliothèque de Samuel Teleki [Egy kics Erdély fénykorából: Teleki Sámuel könyvtára], à Tirgu Mures. 7 oldal, gépelt, francia.
4. Teofil Vescan: A mai fizika megerősítette Leninnek az anyagok végtelen mozgására és megjelenési formájára vonatkozó tézisét.
5. Fuchs Simon: A Kommunista Párthoz vezető úton. Különnyomat (megjelent a Korunk 1957. évi októberi számában). 8 lap, gépelt, magyar.
6. Jordáky Lajos: A romániai magyar sajtó (1919-1940) (Két példány. 20 lap, gépelt, román). Jordáky Lajos: A magyar színházélet (1919-1944) (4 lap, gépelt, román).
7. Ion Lăcrăjan: Tőke és kamat illegalisták ellen írt című cikkéből részletek. Flacăra. Bukarest, 1976. október 14. 1 lap, gépelt, román.
8. 10. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie [A nagy októberi szocialista forradalom]. Bányai Lászlóhoz véleményezésre küldött szöveg. Benne: Constantin Mocanu, a Ștefan Gheorghiu Akadémia képviselőjében küldött kérése. Bukarest, 1973. november 1. 22 lap, gépelt, román + 1 lap kéziratos, román.
9. Ioan Suci: Aradianii și Partidul Național Român [Az aradiak és a Román Nemzeti Párt]. 26 lap, gépelt, román.
10. Miron Constantinescu: Le message de V. I. Lénine aux ouvriers et aux paysans de l'Autriche-Hongrie [V. I. Lenin üzenete Ausztria-Magyarország munkásainak és parasztjainak]. 21 lap, gépelt, francia.
11. R. Florescu : Atitudinea partidelor politice față de mișcarea fascistă pînă în anul 1927 [A politikai pártok magatartása a fasiszta mozgalmakkal szemben 1927-ig]. 53 lap, gépelt, román.
12. Génád Jenő és Henrik egykori dévai kommunista párttagok visszaemlékezése a Petru Grozával való kapcsolatfelvétel körülményeiről. Benne: Valea Mircea, a dévai múzeum igazgatójának felkérése Bányaihoz az anyag véleményezésére. 28 lap, gépelt, román.
13. Kozán Imre, az 1946-os választások idején a csíkszeredai első választókerület elnökének visszaemlékezése az 1946-os választásokra. Csíkszereda, 1973. január 22. 3 lap, gépelt és kéziratos, magyar.
14. Jordáky Lajos cím nélküli kézirata. 395 lap, gépelt, magyar. Gazdaságtörténet.

XIII. doboz

15. Bányai tanítványainak megjelent tanulmányairól különnyomat: V. Cheresteșiu: Luptătorul revoluționar Eftimie Murgu [Eftimie Murgu szabadságharcos]. Studii. Anul XI. Nr. 1. 1956; V. Budrigă: Adunarea de la Cluj din 13 martie 1945 și reunirea Transilvaniei de Nord cu România [Az 1945. március 13-ig kolozsvári gyűlés és Észak-Erdély újraegyesülése Romániával]. Analele Universității București. Anul XVIII. Nr. 2. 1969; Turzai Mária: Un trésor de l'époque des lumières en Transylvanie : La Bibliothèque de Samuel Teleki, à Târgu Mureș. Revue Roumaine d'Histoire. Tome V. 1966. Nr. 2; Ludovic Demény: Unterschuhung der bedeutendsten urkunden über den aufstand von Bobâlna [A bábolnai felkeléssel kapcsolatos főbb dokumentumok vizsgálata]. Nouvelles Études d'Histoire. 1960; N. Adăniloie: La réforme agraire de 1864 refletée dans l'historiographie roumaine [Az 1864-es agrárreform a román történetírásban]. Nouvelles Études d'Histoire. 1965; M. Kertész: Revolta soldaților din regimentul 88 infanterie din Maramureș (iulie 1919) [A 88. gyalogezred katonáinak lázadása Máramarosban]. Revista Arhivelor. Anul III. Nr. 1. 1960; Gh. I. Bodea: Din lupta comună a maselor populare române și

a naționalităților conlocuitoare din nordul transilvaniei pentru triumful democrației [A román népi tömegek és az együttélő nemzetiségek harca a demokrácia győzelméhez] (23 august 1944 – 6 martie 1945). Acta Musei Napocensis. VII. 1970; Gh. I. Bodea: Din lupta de rezistență antifascistă a populației județului Satu-Mare (1940-25 octombrie 1944) [A Szatmár megyei lakosság antifasiszta ellenállásáról]. Satu Mare. 1969; I. Tóth Zoltán: A Szemere-kormány nemzetiségi politikája (1849). Magyar Tudományos Akadémia. 1952; Vasile Budrigă: Politică externă a României socialiste de afirmare a unui nou tip de relații internaționale, întemeiate pe dreptul popoarelor de a dispune în mod liber de soarta lor [A szocialista România külpolitikája az új típusú nemzetközi kapcsolatok megerősítésére, amely a népek azon jogán alapul, hogy szabadon rendelkezzenek sorsukkal]. Din Lupta Poporului Român Pentru Independență [A román nép függetlenségi harca]. 1977; Constantin C. Giurescu: Tranzitul armelor sârbești prin România sub Cuză-Vodă [A szerb fegyverek áramlása Románián keresztül Cuza vajda idején]. In: Romanoslavica. XI. 1965; Ioan I. Neacșu: Cu privire la componența socială a locuitorilor din Oltenia participanți la lupta împotriva pazvanșilor și la războiul ruso-turc (1806-1812) [Az orosz-török háborúban résztvevő olténiai lakosok társadalmi összetétele]. Studii. 5. Anul XIV. 1961; Dan Berindei: Dezvoltarea urbanistică și edilară a orașului București în perioada regulamentară și în anii unirii (1831-1862) [Bukarest városrendezési fejlődése a ? időszakban és az egyesülés éveiben]. Studii. 5. Anul XII. 1959; Stelian Marinescu: Contributions à l'étude de la succession testamentaire en Valachie et en Moldavie au XVIII-e siècle. 1981; Stelian Marinescu : 61 ans depuis la réalisation de l'état national unitaire roumain [61 éve valósult meg az egységes román nemzetállam]. Recherches. 1980. Stelian Marinescu : Dispositions canonico-juridiques dans la « Pravilioara » de Bucarest de 1781. 1980. Magyar Tudomány. 10/1970; Székely György: A Dunántúl településtörténete.

16. Istoricul formării naționalităților conlocuitoare din R.S. România și tradițiile lor comune cu poporul român în decursul veacurilor [A Román SZK-ban élő együttélő nemzetiségek kialakulásának története és az évszázadok folyamán kialakult közös hagyományai] című kézirat.

D. Mások jegyzetei

1. Turnowsky Rózsika jegyzetei Bányai László számára. 3 lap, kéziratos, magyar.

E. Felhívások

1. Az EMGE Gazdakör felhívása a Gazdakörökhöz, hogy írjanak beszámolót eredményeikről. Kolozsvár, 1943. február. 1 lap, gépelt, magyar. Megj: hátlapján pár sor egy ismeretlen Központi bizottsági felhívásról.
2. Visszaélések és diszkriminatív intézkedések Temes megyei rekvirálások során. 1 lap, gépelt, román.

F. Kitöltetlen kérdőívek, illetve felhívások Bányai tudományos tevékenységével kapcsolatban.

1. A Groza-kormány a helyén marad. Közlemény. 1945. 1 lap, gépelt, román.

G. Történészkongresszusok anyagai

1. Az 1955-ös római történészkongresszus

- a. XII. Piusz pápa köszöntő beszéde. Vatikánváros, 1955. Francia.
  - b. A X. Nemzetközi Történészkongresszus programja. Róma, 1955. szeptember 4-11.
  - c. Bányai úti jegyzete. 6 lap, gépelt, magyar. Benne: A Cronaca di Palermo című lap két példánya, amelyben beszámolót közöltek a romániai delegáció otttartózkodásával kapcsolatban.
2. Csehszlovákiai történészkongresszus az ország felszabadításának tíz éves évfordulóján
- a. Beszámoló és Bányai előadásának szövege. Három példány. 12 lap, gépelt, román.
  - b. Hivatalos levél a konferenciával kapcsolatban. 1955. május 10. 1 lap, gépelt, francia.
  - c. A konferencia programja. 6 lap, gépelt, román.
  - d. Bohus Gracának a konferencián elmondott előadásának tézisei. 15 lap, gépelt, német.
  - e. Vegyes iratok, jegyzetek a konferenciával kapcsolatban.

H. A Román Szocialista Köztársaság Akadémiája Politikai és Társadalomtudományi osztályával kapcsolatos iratok

1. A RSZKAPT statútuma (d.n.) és 1970. februári statútum-tervezete
2. A RSZKAPT vezetőségi tagjainak listája
3. A RSZKAPT történelem alosztályának meghívója Bányai részére. 1959. 1 lap, gépelt, román. ;A RSZKAPT történelem alosztályának tematikus terve 1960-ra. 1959. 1 lap, gépelt, román; A A RSZKAPT történelem alosztályának tervezete egy történelem szemináriumra. 1959. 1 lap, gépelt, román.

I. Vegyes jegyzetek

1. Vegyes jegyzetek teendőkről, olvasmányokról. Kézírtásos, román és magyar.

J. Mások beszédei

1. dr. Lörincz József gyergyóditrói plébános úrnapi beszéde (letartóztatása előtt). 1949. 1 lap, gépelt, magyar.

K. Történelmi és nemzetiségi témájú jegyzetek

- a. Dózsa György-féle parasztfelkelés és a csángók történetének témájában. Kézírtásos, 26 lap, d.n.
- b. Nemzetiségi téma
- c. Nemzetiségi téma
- d. A munkásmozgalomról

XIV. doboz

L. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között I.

1. Hunyadi és Mátyás kori (1400-1507) politikai és gazdasági kapcsolatok
2. Egyházi és kulturális kapcsolatok az 1400-as években
3. Közös harcok belső ellenség ellen (1437)
4. Közös harcok külső ellenség ellen (1432)
5. XIV-XVI. századi román-magyar kapcsolatokról
6. Csatári kéziratának anyaga
7. Politikai viszonyok (1566-1622)
8. Közös harc belső ellenség ellen, gazdasági, politikai, kulturális kapcsolatok (1900-1914)
9. Jegyzetek román-magyar kapcsolatokról (XV-XIX. sz.)
10. Közös harc belső elnyomók ellen (XVII. sz). Magyar-szerb viszony a Rákóczi-felkelés után (XVIII. sz.)

M. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között II.

1. Közös harc (XIV-XVI. sz.)
2. Közös harc külső elnyomók ellen (1733-1784)
3. Közös harc a belső ellenség ellen (XIV. sz.)
4. Jegyzetek Varga Katalin mozgalmáról a mócok között
5. A Horea, Closca és Crisan vezette parasztfelkelés
6. A Dózsa György vezette felkelésről (1514), valamint más eseményekről 1573-ig
7. Erdély és a vajdaságok, román-magyar kapcsolatok, idézetek Csatári Dánieltől.

XV. doboz

N. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között III.

1. A nemzetiségek kibékítésére tett burzsoá kísérletek (1910-1917). A szociáldemokrata párt viszonyulása a nemzeti kérdéshez (1903-1911). A dualizmus kora.
2. Az erdélyi románok nemzetiségi mozgalmai (1905). Jegyzetek Jászi Oszkár, Csatári Dániel, stb. műveiből.
3. Tárgyalások az erdélyi románok és a magyar kormány között (1914)
4. Jegyzetek Mocsáry Lajosra vonatkozóan
5. Jegyzetek a XVII. századi Moldva és Havasalföld kapcsolatáról a Rákóczi szabadságharccal. Jegyzetek az erdélyi fejedelemségről. Román-magyar viszony XV-XVI. sz. Az együttlakó nemzetiségek üldöztetése (1893-1911). Gazdasági-politikai kapcsolat Rákóczi és Matei Basarab között (1630-1690).

O. Anyaggyűjtés: történelmi kapcsolatok románok és magyarok között IV.

1. Nemzeti uszítás. Kuruc-kori parasztfelkelések (XVII-XVIII. sz.). Országgyűlési nyomtatványok, Képviselőházi napló, nemzetiségi kérdés Erdélyben (1901-1911).

- Nemzetiségi kérdés Erdélyben (1901-1911). Gazdasági-politikai kapcsolatok (1784-1848).
2. Mihai Viteazul (1595). II. Rákóczi Ferenc felkelése (1700). Reformkor. Kulturális kapcsolatok (1784-1848). Kulturális kapcsolatok (XIX. század második felében).
  3. A jezsuiták hatása a XVIII. századi román kultúra fejlődésére (1692-1792). Kulturális kapcsolatok (1692-1792). Vallási és kulturális kapcsolatok (1540-1657). A reformáció hatása a románokra (1540-1657). Közös harc külső elnyomók ellen (XVII. sz.). Kulturális kapcsolatok (XVI-XVII. század). Politikai és gazdasági kapcsolatok (1222-1395). Közös harcok külső ellenség ellen (1210-1396).
  4. Jegyzetek dualizmuskori újságokból (1911). Az erdélyi románok helyzete az Osztrák-Magyar Monarchiában (1892-1894). Gazdasági-politikai kapcsolatok az Osztrák-Magyar Monarchiában.
  5. Nemzetre vonatkozó szövegek gyűjteménye. 140 lap, gépelt, román.

P. Anyaggyűjtés: jegyzetek I.

1. Kézírással és gépelt jegyzetek az 1918-as erdélyi eseményekről (sajtó, visszaemlékezések).
2. Anyaggyűjtés 1918-ra vonatkozóan.
3. Jegyzetek a N. P. Comnen által Madridban, 1957-ben kiadott A magyarországi kommunista kísérlet című könyvről kapcsolatosan. 9 lap, kézírásos, román.
4. Jegyzetek Lenin 1918-as tevékenységével kapcsolatban. 11 lap, gépelt és kézírásos, román.
5. Jegyzetek Iuliu Maniu és a legionáriusok kapcsolatairól, stb. 8 lap, kézírásos, román.
6. Ismeretlen szerző jegyzetei a délkelet európai államok nemzetiségi kérdéseire vonatkozólag. 4 lap, kézírásos, magyar.

Q. Anyaggyűjtés: Jegyzetek II.

1. Jegyzetek és szövegtörödékek a XV-XIX. századi Erdély történetéről.
2. Jegyzetek Lenin különböző műveiből.
3. Szövegrészletek a román 1918-as események résztvevőivel kapcsolatban, valamint a nemzetiségi kérdésre vonatkozóan.
4. Vegyes jegyzetek
5. Jegyzetek és kézirat-törödékek Bolyai Jánossal Gábor Áronnal kapcsolatban.
6. Jegyzetek 1944 júliusi-októberi cikkekről.
7. Jegyzetek különböző 1929-1930 között megjelent, Gaál Gábor által írt cikkekből. 13 lap, kézírás, magyar.
8. Jegyzetek az MNL OL-ben végzett kutatásokról. 1970-es évek. 9 lap, kézírásos, magyar. Tanúggal és oktatással kapcsolatos jegyzetek

R. Anyaggyűjtés: jegyzetek III.

1. Jegyzetek a közös sors, testvéri hagyományok című kötethez.

2. Jegyzetek: 1919. Les deliberations du Conseil des Quatre [A Négyes Tanács tanácskozásai].
3. Jegyzetek: 1918. Marosvásárhely.

S. Anyaggyűjtés: jegyzetek IV.

1. Románok Budapesten. 1919.
2. Anyaggyűjtés. XVIII. századi anyagok is.
3. Care sunt cele mai importante realizări în folosul naționalităților conlocuitoare în domeniul cultural? [Melyek a legfontosabb eredmények az együttélő nemzetiségek számára kulturális területen] 1 lap, kézírásos, román.
4. Jegyzetek a Románia Története kötet V. részével kapcsolatban. 10 lap, kézírás (nehezen olvasható), román.
5. Jegyzetek Hunyad megyei románokról.
6. Bibliográfiai lista.

T. Anyaggyűjtés: Jegyzetek V.

1. Jegyzetek a középkori erdélyi románokra vonatkozóan.
2. Jegyzetek a székelykérdéssel kapcsolatban.
3. Bányai kézírásos jegyzetei a Magyar Országos Levéltárban 1918 és 1948 közötti idősakra vonatkozó levéltári gyűjtemények adatairól. 2 lap, kézírás. D.n. az ilyen mind Anyaggyűjtésbe
4. Kézírás jegyzet a kisébbsegekről. 1 lap, D.n.
5. Jegyzetek a „Chemarea grupării ardelenilor din U.P.” és a Vescan által jegyzett „Ardeaul va fi liber” című 1944-es cikkekből. Megj.: a hátlapon a romániai német népcsoport „Erweiterte Kinderlandverschickung. Merkblatt für Gasteltern” című, Brassóban, 1943. 12. 22-én keltezett felhívásának szövege olvasható.
6. Bányai kézírásos bibliográfiai jegyzetei a Román Akadémia Könyvtárának Kézirattárából. 4. oldal.

XVI. doboz

U. Anyaggyűjtések

1. Bányai főleg bibliográfiai jegyzetei az 1972-es franciországi tanulmányútjáról
2. Bányai jegyzetfüzetei Erdély történetével és a román-magyar együttélés történetével kapcsolatosan (4 db.)
3. Jegyzetek az 1900 előtti erdélyi románságról
  - a. Jegyzetek az 1848-1849-es magyar szabadságharcról, az erdélyi románok ezzel kapcsolatos állásfoglalásairól, a kiegyezésről, és az azt követő időszak románokra vonatkozó nemzetiségpolitikájáról.
  - b. Jegyzetek a XIII-XIV. századi erdélyi románságról
4. 1918-1920-as eseményekkel kapcsolatos anyaggyűjtés.
5. Tanulmányöredék az 1919-es magyarországi eseményekről. 141 lap, gépelt, román

XVII. doboz és a palliumok³

V. Sajtó

A. Vallásos újságok, folyóiratok, kiadványok

1. Vakációi levél. Írta: P. Olasz Péter S.J.*
  - a. Második vakációi levél. 1927. július
  - b. „Fizess elő P. Olasz Vakációi leveleire!” – röpcédula
  - c. Első vakációi levél. 1928. június.
  - d. Második vakációi levél. 1928. augusztus.
  - e. Harmadik vakációi levél. 1928. szept.

2. Vasárnap*
  - a. A költő és a misztikus, Vallás és modern irodalom c. Bányai-cikkek fotókópiái. d.n. (a húszas évek vége)
  - b. Bányai László: Úti reflexiók. (cikkfotókópia). d.n.

B. Újságok

1. Jóbarát:
  - a. 1928. május 15.
  - b. 1928. június 15. (Benne B. László: Az örök napfény honában).
  - c. 1929. okt. 15.
  - d. 1930. január 15.

2. Erdélyi Tudósító:
  - a. 1928. október 14.
  - b. 1924. november 9.
  - c. 1926. július 4.
  - d. 1926. október 31.
  - e. 1928. március 11.
  - f. 1928. november 11.
  - g. 1929. november 3.
  - h. 1930. július 6.
  - i. 1930. július 6.

3. Csíki Néplap.
  - a. 1932. április 6.
  - b. 1932. április 20.
  - c. 1933. május 4. (két példány)
  - d. 1933. február 22 (két példány).

4. Lapkivágások: Új nemzedék. Vakációi levél. Újságkivágások, számok Bányai húszas évek végi cikkeivel.
5. Erdélyi Lapok: 1933. szeptember 17.
6. Csíki Lapok: 1928. február 18. .

---

³ Az újságok többsége méretbeli okokból nem fért be a dobozba, így külön palliumokba kerültek. A jegyzékben *-al jelölöm azon sajtótermékeket, melyek megtalálhatóak a XVII. dobozban).

7. Bukaresti lapok: 1933. július 20.
8. Szőke Pál (Bányai László): Az „urifiuk” iskolája c. cikk fotókópiája. Falvak Népe. Földműves és falusi szegények hetilapja.*
9. Kritika. Heti Kultúrszemle. Szabadka, 1933. március 12.
10. Szövetkezés: 1943. (hiányos)
11. Népi Egység. A Magyar Népi Szövetség brassói lapja.*
  - a. B. L.: A nemzetiségi kérdés a reakció türkében. Népi Egység, 1945. február 25.
  - b. B. L.: Ki a sorainkból a háborús bűnösökkel. Népi Egység, 1945. március 7, gépelt másolat.
  - c. B. L.: Öröm sugrázott. Népi Egység, 1945. március 22, gépelt másolat.
  - d. B. L.: Népi és demokratikus magyar egység. 1947. május 31.
12. Világosság. Kolozsvár, a Magyar Népi Szövetség lapja.
  - a. 1944. december 17. (hiányos)
  - b. 1944. december 23. (hiányos)
  - c. 1946. március 25.
  - d. 1946. április 1. (hiányos)
  - e. 1946. április 4. (hiányos)
  - f. 1946. április 8.
  - g. 1946. június 10. (hiányos)
  - h. 1946. szeptember 27. (hiányos)
  - i. 1946. november 7. (hiányos)
  - j. 1946. november 9.
  - k. 1946. november 11.
  - l. 1946. november 23.
  - m. 1946. november 25.
  - n. 1946. november 27. (hiányos)
  - o. 1947. október 2.
  - p. 1950. április 9.
13. Szabad Szó. Marosvásárhely, Felelős szerkesztő: Kovács György.
  - a. 1945
14. Tribuna Nouă:
  - a. 1945. november 18-19.
  - b. 1946. április 4.
15. Szabad Nép:
  - a. 1946. március 9.
  - b. 1946. április 16.
16. Sajtóválogatás (hiányos lapszámok): Bukaresti Lapok (1933). Csíki Lapok (1923, 1932). Tribuna (1946, két lapszám), Szabad Nép, Szövetkezés (1944-1947). Erdélyi Lapok. (Lap- és cikkivágások), Vestul (1944. szeptember 16.), Dreptatea (1944), Igazság (1946, 1957), Erdély (1946). Adevărul Ardealului (1946), Új Szó (1946), Szabad Szó (1945, 1946), Szabad Nép (1946), Népi Egység (1945, 1947),

Székelyföldi Néplap (1934), Déli Hírlap (1944. szept. 16.), Lumea (1937), Erdélyi Front (1944. szept. 10.), Előre (1955, 1956, 1958, 1973, 1974, 1975, 1978.), Scînteia (1956, 1973, 1974, 1975).

17. Romániai Magyar Szó.

- a. Romániai Magyar Szó. 1951. április 15, vasárnap. (hiányos: 3-6. o.).
Benne: Bányai László: A Kommunisták
- b. Romániai Magyar Szó. 1952. július 31. csütörtök.

18. Falvak Népe. Székelyföldi Néplap.

- c. Falvak Népe. 1952. március 11, kedd. Benne: Bányai László: Harcos évforduló.

19. Contemporanul.

- a. 1953. január 9.
- b. 1953. január 16.

20. Előre.

- a. Előre. 1955. október 1, szombat. Benne: Bányai László: A római történéskongresszus a nemzetközi békés együttműködésben.
- b. Előre. 1956. június 23, szombat.
- c. Előre. 1958. január 10, péntek. Benne: B. L.: Harcos Petre Groza.
- d. Előre. 1973. május 19, szombat.
- e. Előre. 1978. március 15, szerda.
- f. Előre. 1978. május 5, péntek.

21. Gazeta Învățămîntului.

- a. Gazeta Învățămîntului. 1958. szeptember 13, szombat. Benne: B.L: Drept egal la învățatură naționalităților conlocuitoare [Egyenlő jogok az együttélő nemzetiségek oktatásában].
- b. Gazeta Învățămîntului. 1957. január 18, péntek. Benne: B.L.: Învățămîntul naționalităților conlocuitoare sub regimul de democrație populară [Az együttélő nemzetiségek oktatása a népi demokratikus rendszerben].

22. Gazeta Literară.

- a. 1956. június 22.

23. Scînteia.

- a. 1969. március 4.
- b. 1972. március 1.
- c. 1977. április 5.

24. România Literară.

a. România Literară. 1968. november 14 (hiányos. 9-10, 23-24. o.). Benne: B. L.: Destrămarea imperiului austro/ungar / condiție a Unirii [Az Osztrák-Magyar Birodalom bukása/az Egyesülés feltétele]

25. Steaua Roșie. Organ al Comitetului Județean Mureș al P.C.R. și al Consiliului Popular Județean. 1974. augusztus 31, szombat.

26. Vörös Zászló. A RKP Maros megyei bizottsága és a Megyei Néptanács napilapja. 1974. augusztus 31, szombat.

27. Utunk. Kolozsvár-Napoca.

a. 1955. január 7. (Benne Gáll Ernő: A *Korunk* a román és magyar nép testvériségéért)

b. 1956. május 18. (Bányai által kiemelve: Jancsó Elemér: A román-magyar irodalmi kapcsolatok múltjából. 2. o.).

c. 1976. május 7. (Kiemelve: Gheorghe Bodea: A Párt és a *Korunk*. 2.o.).

d. 1978. november 24.

e. 1981. július 24. (Benne Kántor Lajos cikke az Erdélyi Helikonról).

28. A hét.

a. 1974. január 25. (Benne egy recenzió Méliusz József Sors és jelkép c. könyvéről).

b. 1974. február 8.

c. 1979. január 5.

d. 1979. január 12.

e. 1979. március 30. (Benne aláhúzva egy cikk: Antal Imre: Iskola a viharban. Újabb adatok az első csíki középfokú iskola megalapításáról)

f. 1979. május 11.

g. 1979. május 18.

h. 1981. március 6.

29. Néplap.

a. 1956. május 12.

b. 1956. május 13. (hiányos)

30. Művelt nép

a. 1956. április 29.

31. Új Tükör

a. 1979. április 22.

32. Élet és Irodalom

a. 1977. szeptember.

33. Vatra. 1981. március 20.

34. Lapkivágások III.

- a. Századunk. 1981. június 19. Benne egy cikk: Veress Pál: Ezerkilencszázharminchét őszén.
- b. A hét. 1981. április 24. Benne egy cikk: Beke György: Ami összehoz. Testvériségtörténet a szabad sajtóban.

C. Folyóiratok

1. Vasárnapi Újság*

- a. Baumgarten László: Irodalmi életünk nagy kérdései. A tizennyolc évesekből egy. Vasárnapi Újság, 1925.

2. Ifjú Erdély: 1925 április (hiányos)

3. Erdélyi Fiatalok. Romániai Magyar Főiskolás Lap.*

- a. Erdélyi Fiatalok. 1930. január. I. évf. 1. sz.
- b. Erdélyi Fiatalok. 1930. február. I. évf. 2. sz. (két példány)
- c. Erdélyi Fiatalok. 1930. március. I. évf. 3. sz.
- d. Erdélyi Fiatalok. 1930. május. I. évf. 5. sz.
- e. Erdélyi Fiatalok. 1930. október. I. évf. 7. sz.

4. Korunk. Kolozsvár.*

- a. Bányai László: „Mitteleuropa” germană și unirea forțelor în Bazinul dunărean (1938). Kivonat a Korunk 1938 július-augusztusi számából. Gépelt, 17 oldal. Román, Corneliu Codarcea fordítása.

5. Igaz Szó. Szépirodalmi folyóirat.*

- a. Igaz Szó. 1957. július, 7. sz. (B.L. ceruzajegyzeteivel a Fórum vita kapcsán)

6. Era Socialistă. Revista teoretică și Social-politică a Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

- a. Era Socialistă. 23/1980. Benne: C. Paul: 400 éve született Bethlen Gábor fejedelem című cikk Bányai aláhúásaival, valamint egy meghívó a Román Akadémia Társadalomtudományi és Politikai Osztályának az évforduló megünneplése céljából összehívott konferencia meghívója és programja.
- b. Era Socialistă 1980/24.

7. Kritika. Művelődéspolitikai és kritikai lap.

- a. Kritika. 79/6.
- b. Kritika. 80/6.
- c. Kritika. 81/3

D. Lapkivágások, tematikus lapgyűjtések

1. Kolozsvári Hírlap, 1918. november 21. 3-6. o.
  2. Méliusz József és Domokos Pál Péter 1932-es sajtópolémiájával kapcsolatos lapkivágások* (Megjegyzés: A Csíki Néplap, Csíki Lapok és a Temesvári Hírlap ide vonatkozó 1932-es számait a sajtógyűjteménybe lehet megtalálni.)
    - a. Az Erdélyi Fiatalok szerksztősége: Az ifjúság nem inzultálta a székelységet. Ellenzék. 1932. március 17.
    - b. Író úr ír, lop és betör. Ismeretlen újság.
  3. Lapkivágások 1938-1939-ből
    - a. Dr. Fábíán László: A bicska megfordult. D.n. Újság nem ismert.
    - b. A reggel. Főszerkesztő: Lázár Miklós. Budapest. 1938. február 28. (1 oldal)
    - c. Ráczy Gyula: Munkát kérünk a Népközösségben. Friss Újság, 1939. március 1, szerda
    - d. Nagy István: A magyar kisgazda hívósvózavára a munkásságnak is menni kell. Friss Újság, 1939. március 10, péntek.
    - e. A nép helye a Magyar Népközösségben. Ismeretlen szerző és újság. 1939.
    - f. Nagy István: Akik hiába kopognak a Népközösség ajtaján. Friss Újság, 1939. február 19, vasárnap.
    - g. A magyar munkásság fájdalma. Ismeretlen szerző. Magyar Újság, Kolozsvár, 1939. február 24. Megj.: Kézirattal megjegyzések, egy kisebb lap.
  4. Az 1956-os forradalom Magyarországon – magyarországi sajtótermékek
    - a. Néplap, rendkívüli kiadás, 1956. október 23.
    - b. Néplap, 1956. október 24.
    - c. Néplap, 1956. október 26.
    - d. Néplap, 1956. október 28.
    - e. Néplap, 1956. október 30.
    - f. Magyar Ifjúság, 1956. november 3.
    - g. Magyar világ, 1956. november 3.
    - h. Magyar nemzet, 1956. november 3.
    - i. Népszava, 1956. november 3. (két példány)
  5. Lapkivágások Bethlen Istvánnal és a rapallói szerződéssel, ezen belül pedig Bánffy Miklóssal kapcsolatban. A Bethlen Istvánnal kapcsolatos lapkivágás az Élet és Irodalom 1972. június 3-i számából származik.
- E. Plakátok:
- a. Választási plakátok: 1961, 1965 és 1969, több példányban.
  - b. Bányai László: A szabadságért folytatott közös harcunk hagyományából. Előadás plakátja Nagyváradon, a Népiegyetemen, 1969. május 16.

F. Külföldi sajtó:

- a. University of Washington Daily: 1956. október 30.
- b. Toledo Sunday Blade: 1956. november 4. (Benne Bányai, Macovescu és Balaceanu látogatása az Egyesült Államokban).
- c. The Seattle Times: 1956. október 29. (ugyanez a téma).
- d. Litto: 1968. Finn nyelvű napilap. (Bányai és a történészdelegáció látogatása Finnországban).
- e. Szovjet napilapok:
  - e.1. orosz nyelvű (ciril betűs) napilap: 1956. (Román delegáció látogatása a SZU-ban) 2 lapszám.
  - e.2. orosz nyelvű (ciril betűs) napilap: 1956 (ugyanez a téma). 2 lapszám.
  - e.3. Moldova Szovjetszkij: 1956. 2 lapszám.
  - e.4. Szovjetszka ? ciril betűs orosz nyelvű napilap: 1956.
  - e.5. Cirill betűs szovjet napilap: 1956.
  - e.6. Leninse, ciril betűs orosz napilap, 1956.
  - e.7. Soviet Bashkorstan, ciril betűs orosz napilap, 1956.
  - e.8. ? Moldovej, ciril betűs orosz napilap, 1956.
  - e.9. Pravda, 1956. április 7., 9. és 10.
  - e.10. Izvesztyija, 1956. április 7., április 8. és április 10.
  - e.11. Leninszkaja Pravda, 1956. április 13.

II. Ráday Levéltár, C/188. Bányai László hagyatéka.

I. Bányai László 1940 előtti tevékenységével kapcsolatos iratok (1931-1938)

1. Erdélyi Fiatalok. Kolozsvár, 1931 március. (Benne Bányai Nemzet, nemzetiség, kisebbség és az Európai Konföderáció című cikke.)
2. A nemzetiségi kérdés Romániában és a KRP feladatai. (A Kommunisták Romániai Pártjának ötödik kongresszusa határozataiból.) 1932. 15 lap, gépelt, magyar.
3. Dolgozó Magyarság Naptára az 1935- esztendőre. Szerkeszti az OMPE Naptár Bizottsága. Cluj-Kolozsvár, 1935.
4. A Magyar Dolgozók Országos Szövetsége és az romániai Országos Magyar Párt közötti tárgyalásokkal kapcsolatos szövegek. 1935 november – 1936 január.
  - a. Bányai László „Kedves Barátaim” című 1936. január 7-i levele, amelyben a Magyar Párttal folytatott megbeszélésről számol be. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - b. A Magyar Dolgozók Országos Szövetsége Központi Végrehajtóbizottsága felkérésének szövege, amelyet az OMP Elnökségéhez intézett egy közös magyar akcióközösség megalakításáról. Kolozsvár, 1935. november 23. 1 lap, gépelt, magyar.
  - c. Zágoni Istvánnak, az OMP kiküldöttjének válasza a felkérésre. d.n. 1 lap, gépelt, magyar.
  - d. A Magyar Dolgozók Szövetsége nevében Bányai László és Szepesi válaszol Zágoni István OMP-s kiküldöttnek a közlésére. d.n. 1 lap, magyar, gépelt.
5. Mit kíván másfél millió magyar? A romániai magyar földművesek, kisiparosok, székely alkalmazottak és munkások brassói nagygyűlésének határozata. Kiadja a Magyar Dolgozók Szövetsége. Brassó, 1937.
6. Évkönyv 1938. Kiadja: Friss Újság. Nagyvára, 1938. (4 lap – Bányai Népi összefogás Erdély múltjában írását tartalmazó rész van meg.)

II. Bányai László az illegalitás éveiben

1. A KRP Bánsági Tartományi Titkárság Központi Bizottsága önkritikája. A KRP Bánsági Tartományi Titkárság Központi Bizottsága feladatai. 1942. június 28. Temesvár. 5 lap, gépelt, román.
2. Védelem. A Gestapo munkában Romániában. 1942. december. 2 oldal, gépelt, román. (Az 1942 szeptemberében Bukarestben letartóztatott kommunisták védelmében.)
3. Bányai László önkritikájának fogalmazványa a Bánsági Tartományi Bizottságban kifejtett munkájáról. d.n. Temesvár. 12 oldal, kézírásos, román.
4. Méliusz József (?) jelentése a dél-erdélyi helyzetről a kommunista pártnak. 1943. 4 lap, gépelt, magyar.
5. Levél a Párt álláspontjáról egy délerdélyi értelmiségi cikke kapcsán. i.sz. (Bányai László Méliusz Józsefnek?) 1943. 2 gépelt oldal, magyar.
6. A Hitlerellenes Hazafias Csoportok megalakítására felszólító felhívás munkaszövege. d.n. lap, kézírásos, román. d.n.
7. A Romániai Kommunista Párt Bánsági Tartományi Bizottsága felhívása. 1943 február. 1 lap, gépelt, magyar.
8. A Bánsági Hazafias Antifasiszta Önvédelmi Bizottság felhívása Bánság népéhez. 1943. május 1. 2 oldal, gépelt, magyar.
9. Egy Hitlerellenes bánsági partizánokhoz címzett röpce munkaszövege. (1944?) 2 oldal, kézírásos, román.
10. Felhívás a hazafias erők egységes Hitlerellenes harcára. d.n. 2 lap, gépelt, magyar.
11. Felhívás a parasztság mindennapi harcának szervezésére. d.n. 1 lap, gépelt, magyar.
12. A nemzetiségekről szóló brosúra kritikája (jegyzet). 1 lap, kézírásos, román. 1944. május 20.
13. A Kazinczy János elleni pártfegyelmi eljárás során született szöveg. (Bányai is meg van említve benne.) i.sz. d.n. (1945 körül). 4 lap, gépelt, magyar.
14. A román munkásosztály és parasztság szövetségének történelmi jelentősége és szerepe a Hazafias Frontban. 1 lap, gépelt, magyar.
15. A munkásosztály és a parasztság szövetségének történelmi jelentősége és szerepe a Hazafias Frontban. 4 lap, gépelt, román.
16. A kisteremelő parasztság fejlődésének iránya a Szovjetunióban és a fasiszta államokban. 1 lap, gépelt, magyar.

17. Az erdélyi és bánsági nemzeti jogegyenlőség. Az együtt élő nemzetiségek történelmi szolidaritásának a fontossága a román nép Hitlerellenes Hazafias Frontjában. i.sz. d.n. 4 lap, gépelt, román.
18. Bányai László: A hitlerizmus igazi arca. 8 oldal, gépelt, magyar.
19. A parasztság harci erői és a munkássággal való szövetségének ügye. 9 gépelt oldal, román.

III. Bányai László kolozsvári népbírósággal kapcsolatos iratai

1. Bányai László közvádlói beszéde a kolozsvári Népbíróságon. d.n. 3 lap, gépelt, magyar.
2. Bányai László közvádlói beszéde a kolozsvári Népbíróságon. d.n. 8 lap, gépelt, román.

IV. A kolozsvári felsőoktatással kapcsolatos iratok

A. Kolozsvári oktatási ügyek

1. Jelentés a tanügyi káderek szakszervezetének alakuló ülésén. Kolozsvár. 1945. december 14. 3 lap, gépelt, román.
2. Márton Gyula referátuma a Román Népköztársaság Akadémiája kolozsvári szervezetének Nyelvészeti Intézetéről. Kolozsvár, 1955. december 4. 7 lap, kézírásos, román.
3. Jelentés a kolozsvári Műszaki Intézet (Institutul de Politehnică din Cluj) megalakulása utáni helyzetről. i.sz. d.n. (1953 körül). 2 lap, kézírásos, román.
4. Jelentés a kolozsvári kémiai kutatóintézettel kapcsolatban. i.sz. d.n. 1 lap, gépelt, román.
5. A kolozsvári felsőoktatási intézmények biológiai profilú tanszékeinek kutatási területei. 1 lap, gépelt, román.
6. A kolozsvári matematikai és fizikai tanszékék kutatási területei. 1 lap, gépelt, román.
7. Feljegyzések az egyetemmel kapcsolatban. 3 lap, kézírásos, román és magyar nyelven.

8. Fogalmazvány a kolozsvári kutatók munkája és azok alkalmazásának problémáiról. 2 lap, kézírásos, román.
9. Jegyzetek egy készülő íráshoz (?) a kolozsvári oktatás állapotáról. 2 lap, kézírásos, román.
10. Hiányosságok az Oktatási Minisztérium munkájában – terepről szemlélve. 2 lap, gépelt, román.
11. Az Oktatási Minisztérium tevékenysége kritikája. 6 lap, kézírásos, román.
12. Jegyzetek a kolozsvári felsőoktatással kapcsolatban. 5 lap, kézírásos, román.
13. Tíz éves a Bolyai Egyetem. 11 lap, gépelt, román.
14. Kimutatás jegyzete az Igazság, Dolgozó Nő című lapok eladási számairól, valamint a kolozsvári főiskolákra járó diákok számáról. (1955?) 1 lap, kézírásos, magyar.
15. Jegyzetek a kolozsvári zeneszerzőkkel, rádióval, filharmóniával, bábszínházzal kapcsolatban. 3 lap, kézírásos, magyar.
16. A nemzeti kisebbségek a néphez kötve hozzák létre az értelmiségüket. 5 lap, gépelt, román.
17. Jegyzetek a Kolozs megyei népi kulturális életről. 3 lap, kézírásos, román.
18. Jegyzetek az oktatás állapotáról. 6 lap, kézírásos, román.
19. Hiányosságok a párt ifjúsági szervezetének (UTM) munkájában. 1 lap, gépelt, román.
20. A romániai oktatási rendszer általános válságának okait kereső szöveg munkaváltozata. 2 lap, kézírásos, magyar.
21. A V. Kongresszusnak a forradalmakkal kapcsolatos téziseinek az elemzése. 2 lap, kézírásos, magyar.
22. Jegyzet és tanulmánytöredékek. 28 lap, kézírásos, magyar.
23. A felsőoktatás és a tudományos élet néhány problémája. 4 lap, gépelt, román.
24. A Román Munkáspárt Ellenőrző Bizottságának Elnökéhez címzett beszéd kézírata Traian Pop ügyében. 1958. 7 lap, kézírásos, román.

B. A Bolyai Tudományegyetemmel kapcsolatos iratok

1. Bányai László jelentése a budapesti látogatása során halott kritikákról a Román Kommunista Párt kisebbségpolitikájára vonatkozóan. 1947 ősze. 4 lap, gépelt, román.

2. Jelentés a Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Barátainak Egyesülete 1948. február 15-i helyzetéről. 1 lap, gépelt, magyar.
3. Jegyzőkönyv a történelem-filozófiai kar történelmi tanszékének aug. 24-én tartott együttes üléséről. Tárgy: Imreh István, a Román Népköztársaság újkori /1821-1866/ jegyzetének bírálata. Kolozsvár, 1952. szeptember 4. 4 lap, gépelt, magyar.
4. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. Kongresszusának meghirdetését üdvözli a Bolyai Egyetem. 1952. 2 lap, gépelt, magyar.
5. Bányai László beszédének szövege a Bolyai Egyetem működésének nyolcadik évében. 1953. 12 lap, kézírásos, magyar.
6. Beszéd a Bolyai Tudományegyetem közgyűlésén az ifjúsághoz. 1953. 25 lap, gépelt és kézírásos, magyar.
7. A Bolyai Egyetem Sztálin halála alkalmából küldött táviratának szövege. 1 lap, gépelt, magyar.
8. Beszéd a Bolyai Egyetem közgyűlésén Sztálin halálának alkalmából. 1953. 24 lap, gépelt, magyar.
9. Imreh István Az erdélyi iparfejlődés a 19. század első felében című dolgozatának a terve. Kolozsvár, 1954. július 10. 4 oldal, gépelt, magyar.
10. A Kolozsvári Vitor Babeş és Bolyai Tudományegyetemek Első Tudományos Ülésszakának programja. Kolozsvár, 1955. május 13-15.
11. Beszéd a Román Munkáspárt II. Kongresszusának munkálataival kapcsolatban. 10 oldal, gépelt, magyar.
12. Bányai László ünnepi beszéde a Bolyai Tudományegyetem tíz éves fennállásának alkalmából. Kolozsvár, 1955. június 1. 5 lap, gépelt, román és magyar.
13. A tízéves Bolyai Egyetem működéséről. 1955. 3 lap, gépelt, román.
14. A kolozsvári Bolyai Egyetem múltjáról és tevékenységéről. 8 oldal, gépelt, román.
15. Bolyai Tudományegyetem hallgatóinak száma és származás szerinti megoszlása. 1945-1955 (kimutatás). 4 oldal, gépelt, magyar.
16. Jegyzet a Bolyai Tudományegyetemre felvételizők társadalmi helyzetéről, 1954-1955-re vonatkozóan. 1 lap, kézírásos, magyar.
17. Különnyomat a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem emlékkönyvéből. Kolozsvár, 1956.

18. Jelentés a Bolyai Egyetemről. 1956. 2 lap, gépelt, román.
19. Igazság. Az RMP Kolozsvár Tartományi Bizottságának és a Tartomány Néptanácsának lapja.
  - a. II. sorozat, XX. évfolyam 51. szám. Kedd, 1959. március 3. (hiányos)
  - b. II. sorozat, XX. évfolyam 112. szám. Péntek, 1959. május 15.
20. A bukaresti C. I. Parhon Egyetem felkérése Bányai Lászlóhoz, amiben az addigi kiadott műveiből kérnek példányokat. 1961. március 15. Bukarest. 1 lap, gépelt, román.
21. Kézirat egyes „burzsoá” ideológiáknak a kolozsvári tudományos életbe való behatolásáról. 4 lap, kézirat, román.
22. Hogyan biztosítja a pártszervezet a Bolyai Egyetemen a leadott anyag ideológiai tisztaságát és fiatalság patrióta nevelését? 16 oldal, gépelt, román.
23. A kolozsvári kulturális élet változása a „népi demokrácia” éveiben. 3 lap, gépelt, román.
24. Kézirat Kolozsvár fejlődéséről a „népi demokrácia” évei alatt. (Három változat példány) 33 oldal, gépelt, román.
25. Jegyzet Bolyai Egyetem tanulói eredményességének a javítására tett lépésekről. 4 lap, kézirat, román.
26. Jegyzettöredékek a Bolyai Egyetemről. d.n. 5 oldal, gépelt, román.
27. Jegyzetek a különböző kolozsvári tudományos szakterületek állapotáról. 18 lap, kézírásos, román.

V. Bányai László levelezése

1. Levelezés Nagy Jenővel (Eugen), a gyulefehérvári püspökség titkárával
  - a. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. 1925 augusztusa. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - b. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. Gyulafehérvár, 1925. augusztus 12. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - c. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. 1925. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - d. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. 1928. május 10. 1 lap, kézírásos, magyar.

- e. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. Grenoble, 1928 nyara. 1 lap, kézírásos, magyar.
- f. Bányai László levele Nagy Jenőhöz, amelyben a mellette való tanuskodásra kéri fel. d.n. 2 lap, kézírásos, magyar.
- g. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. Kolozsvár, 1936. július 1. 2 lap, kézírásos, magyar.
- h. Nagy Jenőt Bányai tárgyalásán való tanuskodásra felszólító beidézések. Gyulafehérvár. 1936. június 5; 1936. december 1. 2 lap, gépelt és kézírásos, román.
- i. Nagy Jenő (Eugen), a levele Bányai Lászlóhoz, amelyben közli, hogy nem fog tudni megjelenni tárgyalásán tanuként. Kolozsvár, 1938. július 2. (mellette két vasúti utazási jegy 1936. november 10-re és 1937. március 23-ra Marosvásárhely és Gyulafehérvár közötti távra.) 3 lap, kézírásos és gépelt, magyar.
- j. Bányai László levele Nagy Jenőhöz. Kolozsvár, 1937. március 20. 1 lap, kézírásos, magyar.
- k. Nagy Jenő (?) levele Bányai Lászlóhoz. Szeged, 1951. január 30. 1 lap, gépelt, magyar.
2. Levelezés a csíkszeredai főgimnázium egykori igazgatójával, Papp Jánossal és Bányai 1933-as tanári állásából kommunista kapcsolatai miatti eltávolításának iratai.
- a. A brassói Sziguranca átiratának másolata a csendőrségnek a Bányai letartóztatásakor nála talált iratok alapján az országban tervezett izgatások megelőzésével kapcsolatban. 1 lap, gépelt, román.
- b. A csíki törvényszék határozata, amelyik alapján elkobozzák Bányaitól a kommunista propaganda anyagot, amit nála találtak. 3 lap, gépelt, román.
- c. Igazolás arról, hogy Bányai 1930 szeptembere és 1933 decembere között a csíkszeredai főgimnázium alkalmazásában állt. 1 lap, gépelt, román.

- d. A Bányai felfüggesztését elrendelő gyulefnehérvári római-katolikus igazgatótanács táviratának szövege. 1 lap, gépelt, magyar.
  - e. Papp János levele a Csíki Néptanács Káderosztályához a tanári állásából való felfüggesztését kimondó rendelet megszüntetése érdekében. Csíkszereda, 1949. június 13. 5 lap, gépelt, magyar.
  - f. Bányai László levele Papp Jánosról a Csíki Néptanácsához. Bukarest, 1949. június 30. 1 lap, gépelt, magyar.
  - g. Papp János levele Majláth Gusztáv Károly püspökhöz a letartóztatott Bányai László ügyében. Csíkszereda, 1933. október 6. 1 lap, gépelt, magyar.
  - h. Papp János levele Bányai Lászlóhoz. Csíkszereda, 1949. június 13. 1 lap, gépelt, magyar.
  - i. Újságkivágás a Pappot támadó cikkről: Igazság 1949. június 8. (két példány)
3. Levelezés Csákányovszky Károly nyugdíjazásának ügyben.
- a. Csákányovszky Károly levele Bányai Lászlóhoz nyugdíja ügyében. Kolozsvár, 1965. január 19. 6 lap, kézírásos, magyar.
  - b. Csákányovszky Károly levele Bányai Margithoz nyugdíja ügyében. Kolozsvár, 1965. február 5. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - c. Csákányovszky Károly levele Bányai Lászlóhoz nyugdíjának ügyében. Kolozsvár, 1965. március 9. 1 lap, kézírásos, magyar.
4. Levelezés az egykor OMPE, majd MADOSZ aktivista gyergyóditrói Szabó Dénessel.
- a. Szabó Dénes levele Bányaihoz, amelyik tartalmazza a Falvak Népe szerkesztőségének is elküldött visszaemlékezését a két világháború közötti időszakról. Alsóidecs, Maros megye, 1969. augusztus 29. 5 lap, kézírásos, magyar.
  - b. Szabó Dénes üdvözlő levele Bányai Lászlónak a RKP XI. Kongresszusára való Hargita megyei küldöttként való megválasztása alkalmából. 1979. november 11. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - c. Szabó Dénes levele Bányai Lászlóhoz, amelyben újra leírja az 1935-ben írt versét. 1980. október 5. 1 lap, kézírásos, magyar.

- d. Szabó Dénes levele az Előre szerkesztőségéhez Bányai önéletrajzi kötetével kapcsolatban. Bukarest, 1980. szeptember 13. 5 lap, kézírásos, magyar.
  - e. Bányai László levele Vincze Jánoshoz Szabó Dénes nyugdíjának ügyében. 1960. március 1. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - f. Szabó Dénes levele Bányai Lászlóhoz nyugdíja ügyében. Petrilla, Hunyad megye, 1959. december 28. 1 lap, kézírásos, magyar.
  - g. Szabó Dénes levele Bányai Lászlóhoz nyugdíja ügyében. Petrilla, Hunyad megye, 1964. január 4. 2 lap, kézírásos, magyar.
  - h. Szabó Dénes Nicolae Ceaușescuhoz címzett levele nyugdíja ügyében. Bukarest, 1971. 2 lap, kézírásos, magyar.
  - i. Szabó Dénes levele életéről. Alsóidecs. 1970. szeptember 16. 3 lap, kézírásos, magyar.
  - k. Két füzet Szabó Dénes jegyzeteivel.
5. Bányai László levelezése Szemplér Ferencel
- a. Szemplér Ferenc levele Bányai Lászlónak Dsida Jenő édasanyjától kapott leveléről. Bukarest, 1968. május 18. 1 lap, gépelt, magyar.
  - b. Dsida Jenő Mi Ketten és Harci Induló című 1924-es verseinek szövege. 3 lap, gépelt, magyar.
  - b. Szemplér Ferenc levele Bányai Lászlónak. Bukarest, 1968. március 9.
6. Bákay Domokos levele Bányai Lászlóhoz. Marosvásárhely, 1973. január 8. 2 lap, kézírásos, magyar.

III. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Külügyminisztérium Bányai László iratai 1944-1958 XIX-J-1-1

1. **A Romániai Magyar Népi Szövetség működésével kapcsolatos iratok 1944-1948**
  - 1/a. Levél a romániai magyar értelmiség nevében a Magyar Dolgozók Szövetsége vezetőségének. Brassó, 1944. szeptember 1. 1 lap, gépelt, másolat, magyar.
  - 1/b. A Romániai Magyar Népi Szövetség 1/1944 sz. körlevele (A MADOSZ nevét MNSZ-re változtatta, a tagfelvétel szabályozása). Brassó, 1944. november 3. 8 lap, gépelt, másolat, magyar.
  - 1/c. A MADOSZ-ból megelevenedett Magyar Népi Szövetség (Megjelent a Népi Egység 1945. évi naptárában). 8 lap, gépelt másolat, magyar. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.
  - 1/d. Szócs Endre református lelkész levelei az MNSZ-nek. 1945. 8 lap, gépelt, másolat, magyar. 5 lap, kézírás másolata, magyar.
  - 1/e. Javaslat a Magyar Népi Szövetség 1945. VI. 25-én megtartandó nagygyűlésének napirendjére. Marosvásárhely. 1945. június 25. 1 lap, kézírás másolata, magyar.
  - 1/f. Tervezetek a nemzetiségi jogok szabályozására (három változat). Készítette: Dr. Pásztai Géza, Dr. Bernád Ágoston, Dr. Neumann Jenő. 1945. 26 lap, gépelt, másolat, magyar.
  - 1/g. A Romániai Magyar Népi Szövetség Százas Intézőbizottságának 1946. III. 18-20-án, Brassóban megtartott értekezletével kapcsolatos iratok.
    - 1/ga. Kurkó Gyárfás országos elnök megnyitó beszéde. 1946. március 18. 27 lap, gépelt, javítós, másolat, magyar.
    - 1/gb. Dr. Csákány Béla, a Központi Iroda vezetője beszámolója. D. n. 2 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gc. A Közművelődési Bizottság beszámolója a romániai magyar oktatásügy helyzetéről. D. n. 10 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gd. Mezei Lajos, a Szervezeti Osztály vezetője jelentése (két példány). Kolozsvár, 1946. március 15. 6 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/ge. Antal Dániel, a Gazdasági Ügyosztály vezetője jelentése. D. n. 6 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gf. Kacsó Sándor, a Sajtóosztály felelőse jelentése. D. n. 10 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gg. A Központ Ifjúsági Bizottsága beszámolója. D. n. 6 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gh. Révi Ilona beszámolója a Nőbizottság részéről. D. n. 6 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gi. Felszólalások és hozzászólások rövid tartalmi ismertetése. D. n. 68 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gj. Válaszok a hozzászólásokra. D. n. 13 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gk. Határozatok. 1946. március 20. 7 lap, gépelt, másolat, magyar.
    - 1/gl. Az MNSZ Brassó megyei szervezetének népgyűlése a Magyar Népi Szövetség Százas Intézőbizottságának Brassóban megtartott (1946. március 18-20.) értekezlete után. D. n. 12 lap, gépelt, másolat, magyar.
  - 1/h. A magyar reakció kísérlete a Magyar Népi Szövetség Székelyudvarhelyen tartandó nagygyűlésének megzavarására. Kolozsvár, 1946. június 19. 2 lap, gépelt, másolat, magyar.
  - 1/i. Méliusz József: Szabad sajtó (Megjelent a Magyar Népi Szövetség 1946 évi naptárában). 2 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/j. Nemezc Alajos Zilah: Az országos nagygyűlés legfontosabb teendői. 1946. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/k. Az MNSZ választási plakátok Bányai javításaival. 1946. 2 darab, másolat, magyar.

1/l. Emlékeztetők az MNSZ Központi Végrehajtó Bizottságának üléseiből. 1947 októbere. 4 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/m. Barna Miklós vizsgálati kérelme az MNSZ-től. Bukarest, 1948. november 29. 6 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/n. Az MNSZ Központi Végrehajtó Bizottságának álláspontja bel- és külpolitikai kérdésekről, a reakció magyarellen eszítéséről. D. n. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/ny. A magyarság politikai helyzete Romániában. D. n. 6 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/o. Mi a magyar Népi Szövetség? D. n. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/p. Asztalos Sándorné: Az MNSZ közművelődési kérdései. D. n. 5 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/r. Az MNSZ kultúrpolitikája. D. n. 12 lap, gépelt, másolat, magyar.

1/s. Az MNSZ gazdasági programja. 12 lap, gépelt, másolat, magyar.

4. Balogh Edgártól származó iratok 1945-1958

2/a. Balogh Edgár jelentése a Magyar Népi Szövetség Végrehajtó Bizottságához az MNSZ elleni szociáldemokrata támadásról. Kolozsvár, 1945. december 27. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.

2/b. Jegyzetek a második bécsi döntést követően Magyarországhoz került Észak-Erdély sajtóéletéről. D. n. 4 lap, gépelt, másolat, magyar.

2/c. Dancsuly András, Szabó András, Szarvadi Tibor és Nagy Mihály javaslata a népi kollégiumok irányítására. Kolozsvár, 1947. december 5. 1 lap, gépelt, másolat, magyar.

2/d. Jegyzetek a brassói székely alkalmazottak szervezkedéséről. Kolozsvár, 1948. január 12. 4 lap, gépelt, másolat, magyar.

2/e. Balogh Edgár beszámolója magyarországi és csehszlovákiai utazásáról. Kolozsvár, 1952. július 20. 4 lap, gépelt, másolat, magyar.

5. A romániai magyar egyházzal, valamint az antiklerikális propagandával kapcsolatos iratok 1949-1957

3/a. Márton Áron püspök beszéde Csíksomlyón. 1949. június 4. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.

3/b. A katolikus papok és hívek marosvásárhelyi értekezlete (Nyomtatvány). 1950. 4 lap, gépelt, másolat, magyar.

3/c. Jelentések és feljegyzések az antiklerikális agitációval kapcsolatban. 1950-1951.

3/ca. Feljegyzés a kolozsvári Iskolai Vagyonkezelőség vezetőjével, Dr. Tóth Józseffel folytatott megbeszélésről. Kolozsvár, 1950. július 19. 3 lap, gépelt, másolat, magyar.

3/cb. Jelentések a csíki, székelyföldi és kézdiszéki antiklerikális agitációs akciókról. 1951. 7 lap, gépelt, másolat, magyar.

3/cc. Feljegyzések Csillag László és Bartalics Márton Kolozs megyei papok tevékenységével kapcsolatban. 1951.

3/d. Egyházi ügyekkel kapcsolatos beadványok. 1951.

3/da. Feljegyzés a demokratikus római-katolikus papok akciójával kapcsolatban. 1951. május 8. 7 lap, gépelt, másolat, román.

3/db. Feljegyzés Jakab Antal, a gyulafehérvári egyházmegye kormányzójával kapcsolatos problémákról. 1951. júniusa. 4 lap, gépelt, másolat, román.

3/d. Levél a Magyar Autonóm Tartomány pártszerveihez Márton Áron püspök antidemokratikus tevékenységére vonatkozóan (nyomtatvány). 1957. 18 lap, gépelt, másolat, román.

4. Egyéb, egyes iratok 1946-1957

4/a. Feljegyzés az amerikai kiküldött megbeszéléseiről Kolozsváron a helyi román és magyar reakció képviselőivel. 1946. április 21. 1 lap, gépelt, másolat, magyar.

4/b. Az "Observator" című lap 1946. VII. 25. 11-12. sz. száma. 9 lap, gépelt, másolat, román.

4/c. Beszéd Hegyközszentimre község kollektivizálása alkalmából D. n. 5 lap, gépelt, másolat, magyar.

4/d. Névjegyzék. 1947. 1 lap, gépelt, másolat, román.

4/e. Bányai László tervezete a nemzetiségi kérdéssel kapcsolatos, fél év alatt megjelentetendő cikkekről. 1956-1957. 3 lap, gépelt, másolat, román.